

CONSELLS COMARCALS I POLÍTIQUES DE JOVENTUT

Una anàlisi de l'Enquesta a municipis
i comarques sobre polítiques de joventut
2016-2017

Josep Mañé
Oriol Alonso
Sílvia Luque
Hungria Panadero

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

JOVENTUT

CONSELLS COMARCALS I POLÍTIQUES DE JOVENTUT

Una anàlisi de l'Enquesta a municipis
i comarques sobre polítiques de joventut
2016-2017

Josep Mañé, Oriol Alonso, Sílvia Luque
i Hungria Panadero

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**

JOVENTUT

Aquesta publicació es pot consultar a www.gencat.cat/joventut/observatori

© Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
Direcció General de Joventut

En col·laboració amb:

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

1a edició: Febrer de 2021

Disseny i maquetació: Àrea d'innovació i programes estratègics. Unitat d'autoedició i disseny.
Direcció General de Joventut

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	5
INTRODUCCIÓ	7
1. DEFINICIÓ DELS CONSELLS COMARCALS, NOTA HISTÒRICA I EVOLUCIÓ DELS SERVEIS COMARCALS DE JOVENTUT	11
1.1. Marc legislatiu i estratègic en matèria de joventut	12
1.2. La planificació estratègica comarcal	18
1.3. Funcions dels consells comarcals	19
2. ANÀLISI DESCRIPTIVA DELS SERVEIS COMARCALS DE JOVENTUT DE CATALUNYA	21
2.1. Estructura política i tècnica	21
2.2. Recursos econòmics	23
2.3. Interdepartamentalitat	25
2.4. Interinstitucionalitat	26
2.5. Tipologia de les actuacions desenvolupades	27
3. DESCRIPCIÓ DEL MODEL DE SERVEI COMARCAL DE JOVENTUT DESENVOLUPAT I JUSTIFICACIÓ	35
3.1. Justificació del model teòric	36
3.2. Anàlisi comparativa del model teòric	40
4. CONCLUSIONS	51
BIBLIOGRAFIA	57
ANNEX	61

En els propers temps ens tocarà viure moments d'incertesa, tant des del punt de vista de les necessitats ciutadanes, especialment pel que fa al col·lectiu jove, com de les respostes que haurà de donar l'Administració en un període de canvis i incerteses constants que, a hores d'ara, encara desconeixem. Tanmateix, afrontar el canvi des de la política pública, més enllà dels reptes que ens planteja a tots plegats la situació actual, és, en si, una constant. Les societats estem abocades al canvi, que genera necessitats, també en contínua modulació. Davant d'aquest repte, és important partir del que sabem i deixar poc marge a la improvisació. Per fer-ho, però, cal informació sòlida i de qualitat que guiï la presa de decisions.

Així mateix, ara ens trobem en un punt clau de les polítiques de joventut. La finalització de la vigència del segon PNJCat, aquest any 2020, i per tant, de les seves eines de desplegament, ha coincidit en un moment de replantejament de les necessitats juvenils arran de la crisi associada a la pandèmia de la COVID-19. Això ens obliga, a tots i totes, a fer un replantejament. La nova situació, per tant, ens interpel·la a reconduir estratègies, però, alhora, no hem de perdre de vista els elements que resulten endògens a les polítiques de joventut.

Partint del concepte de governança democràtica del PNJCat 2020, els diferents nivells de l'Administració de Catalunya han de treballar de manera coordinada i complementar-se en les accions perquè les polítiques de joventut siguin com més eficaces millor i arribin al màxim nombre de joves i als perfils més diversos. En aquest sentit, els serveis comarcals de joventut ocupen un espai tàctic per al desplegament de les polítiques de joventut. D'una banda, donen suport als municipis per tal que duguin a terme polítiques de joventut. De l'altra, desenvolupen polítiques directament adreçades a joves. A més a més, representen un espai de coordinació i impuls de l'estratègia territorial i per adaptar-la a la diversitat territorial.

Cada cop hi ha més recerques i anàlisis empíriques que situen la mirada en l'acció local com a espai de resposta a les necessitats de la ciutadania. I això és una molt bona notícia per a tots plegats. En aquest sentit,

L'Enquesta a municipis i comarques sobre polítiques de joventut (EMC17) és una iniciativa que pretén copsar aspectes rellevants sobre l'acció del món local en matèria de joventut. Tanmateix, bona part dels informes i anàlisis que s'han publicat en relació amb aquesta enquesta s'han concentrat en l'acció municipal. Teníem, doncs, el deure pendent i, sobretot, la voluntat d'oferir una anàlisi aplicada a les dades que ofereix l'EMC17 respecte a l'acció comarcal en matèria de joventut.

Aquest informe, doncs, aporta una anàlisi del paper dels serveis comarcals de joventut en el desplegament de les polítiques adreçades als joves arreu del territori. Ho fa aportant una visió concreta al model de desplegament teòric recollit a la normativa actualment vigent. Concretament, l'anàlisi planteja tres qüestions clau: com són les polítiques comarcals de joventut; quin paper tenen els serveis comarcals de joventut en el desplegament de les polítiques locals de joventut, i si les diferents normatives i marcs estratègics que defineixen la funció comarcal en polítiques de joventut contribueixen, efectivament, a optimitzar l'acció en matèria de joventut. Val la pena reconèixer, però, que les anàlisis i reflexions que es presenten no donen una resposta inequívoca a les preguntes plantejades, però sí que serveixen com a espais de reflexió per avançar en la (re)definició del paper de les diferents administracions per oferir solucions conjuntes a les necessitats juvenils.

LAIA GIRÓS I BARRÉS

Directora general de Joventut

INTRODUCCIÓ

En aquesta publicació es fa una anàlisi detallada dels resultats de l'Enquesta a municipis i comarques sobre polítiques de joventut 2016-2017 (EMC 16-17) adreçada als consells comarcals. És un treball de camp que es va dur a terme entre el desembre del 2016 i el febrer del 2017, i que constitueix un recull exhaustiu d'informació relacionada amb diversos aspectes que incideixen en el desplegament de les iniciatives en matèria de joventut liderades o acompanyades pels consells comarcals.

L'estudi ens ofereix informació dels 42 consells comarcals que hi ha a Catalunya (l'any 2017). Són dades que recullen diferents variables i indicadors, com poden ser l'estructura administrativa, els recursos, la interdepartamentalitat i la interinstitucionalitat, la planificació estratègica o el suport i la coordinació amb els municipis. S'hi tracten altres temes com ara el suport rebut pel consell comarcal en matèria de joventut des d'altres administracions, la prioritització dels problemes i les polítiques que cal desenvolupar o com s'ha implementat el Pla nacional de joventut de Catalunya (PNJCat 2020) en l'àmbit comarcal.

A partir de l'anàlisi de les dades s'ha redactat aquest document, que sorgeix de la voluntat d'oferir coneixement útil per comprendre la realitat i el funcionament dels ens comarcals en matèria de joventut, fent èmfasi en els serveis comarcals de joventut, amb la qual cosa s'obté una visió general dels seus punts forts i dels aspectes que cal reformular i/o actualitzar, sempre des d'una perspectiva exploratòria. L'objectiu, doncs, és analitzar la situació actual de les polítiques comarcals de joventut tot centrant l'estudi en els models de treball que s'estableixen en aquests ens.

Amb aquest objectiu, s'ha desenvolupat un model teòric a partir d'un seguit d'indicadors que ofereix l'EMC 16-17, els quals s'han conside-

rat rellevants per determinar la idoneïtat de l'estructura i funcionament dels serveis comarcals de joventut. Aquests indicadors s'han escollit seguint, principalment, el marc i les línies de treball que estableix la normativa i la planificació estratègica vigents. Finalment, s'ha creat un índex que mesura en quin grau les respostes al qüestionari s'acosten als indicadors del model teòric i s'ha atorgat un valor de l'índex a cada administració comarcal. D'aquesta manera, s'ha volgut determinar si els consells comarcals, segons les característiques que té el desenvolupament de les polítiques de joventut de cadascun, s'aproximen o no a aquest model teòric, i quins factors incideixen de manera específica en el seu funcionament.

Plantejament i estructura de la publicació

La publicació s'estructura en tres apartats. En la primera part del document es contextualitzen les polítiques comarcals de joventut amb una anàlisi del marc normatiu. Per entendre la naturalesa dels consells i com actuen, és necessari destacar el Decret legislatiu 4/2003, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya, l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006 i la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut.

Més enllà de la normativa, en aquesta primera part també es descriu la planificació estratègica de referència per desplegar les polítiques de joventut. En aquest sentit, destaquen especialment el PNJCat 2020 i el Pla d'actuació territorial en joventut (PATJ 2016), en els quals es defineixen de manera detallada els objectius estratègics del període actual, els eixos de treball i els àmbits que cal prioritzar, així com el rol i funcionalitats que han de desenvolupar les administracions públiques amb relació a les polítiques de joventut.

En la segona part del document es fa l'anàlisi descriptiva dels resultats de l'EMC 16-17. És un estudi acurat de les principals dades recollides en el qüestionari, que poden ajudar a comprendre la realitat dels consells comarcals en l'àmbit de les polítiques de joventut. L'anàlisi s'ha dut a terme tenint en compte cada un dels cinc blocs que configuren l'EMC 16-17: 1) Estructura política, tècnica i recursos humans dels serveis comarcals de joventut; 2) Recursos econòmics; 3) Interdepartamentalitat:

coordinació entre àrees comarcals; 4) Actuacions adreçades a les persones joves i 5) Actuacions de suport als serveis locals de joventut.

Cal destacar, a més, que el fet de disposar de les respostes dels 42 serveis comarcals de joventut que hi ha a Catalunya (tot l'univers) ha contribuït a tenir una visió força acurada de la realitat d'aquests serveis. Per contra, com que es tracta d'un nombre relativament reduït de casos, és més difícil d'aplicar-hi determinades tècniques estadístiques, especialment les de tipus inferencial, i interpretar-ne les significacions (principalment ateses les limitacions del khi quadrat). En tot cas, tenint en compte que les dades s'obtenen del conjunt de l'univers (i no pas d'una mostra), els resultats són un reflex de la realitat catalana i els possibles biaixos vindrien donats per altres qüestions metodològiques.

La tercera part d'aquest informe s'ha enfocat a definir un model teòric que recull un seguit d'elements d'estructura, recursos, dinàmiques de coordinació, etc., els quals hem considerat rellevants per fer una feina òptima des dels serveis comarcals de joventut. Per desenvolupar el model, s'ha partit de la pregunta teòrica "Com hauria de ser un servei comarcal de joventut que funcioni de manera òptima?". Per definir-lo s'ha consultat, d'una banda, la normativa vigent i la planificació estratègica que estableix criteris sobre les funcions i l'estructura dels serveis de joventut dels consells comarcals, i d'altra banda, també s'han tingut en compte altres criteris que, si bé no són mencionats de manera explícita en la regulació, s'han considerat necessaris per desplegar unes polítiques de joventut de qualitat.

Els indicadors seleccionats corresponen a preguntes de l'EMC 16-17, fet que permet de comparar fàcilment entre les respostes associades al model i les dels serveis comarcals de joventut de Catalunya. Pel que fa a aquest informe, doncs, el model teòric ha pres com a base un servei comarcal de joventut fictici que ha respost algunes de les preguntes de l'EMC 16-17 (les que s'han considerat més rellevants per determinar el bon funcionament d'un servei comarcal de joventut), a partir del qual es pot fer la comparació amb les respostes donades pels consells comarcals reals.

Aquest document té, sobretot, la voluntat d'esdevenir una eina útil per conèixer la realitat dels serveis comarcals de joventut, caracteritzar-ne

les polítiques que despleguen i fer una primera aproximació als elements que poden contribuir a millorar-ne el desenvolupament. A més, també es pretén que aquesta publicació esdevingui un document viu, sotmès al debat i a noves aportacions que puguin eixamplar les perspectives sobre les polítiques de joventut que s'impulsen des dels consells comarcals de Catalunya.

1. DEFINICIÓ DELS CONSELLS COMARCALS, NOTA HISTÒRICA I EVOLUCIÓ DELS SERVEIS COMARCALS DE JOVENTUT

L'Estatut d'autonomia de Catalunya de 1979 estructurava l'organització territorial de Catalunya en municipis i comarques (art. 5.1). Amb aquesta distribució territorial es recuperava el projecte de divisió comarcal iniciat l'any 1936 per la Generalitat republicana, si bé amb unes perspectives diferents: en la planificació dels anys trenta, la comarca hi era concebuda com un ens de descentralització dels serveis de la Generalitat. Amb la transició i l'aprovació de la nova legislació, les comarques són definides com a entitats de naturalesa local, amb autonomia i personalitat jurídica pròpia. Per altra banda, l'article 92 de l'actual Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat l'any 2006, manifesta que "La comarca es configura com a ens local amb personalitat jurídica pròpia i és formada per municipis per a la gestió de competències i serveis locals".

El consell comarcal és l'òrgan administratiu i de govern de la comarca, tal com especifica la Llei de l'organització comarcal de Catalunya, aprovada l'any 1987 i substituïda pel Decret legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, amb el qual s'aprovava el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya. Les competències dels consells comarcals es defineixen en el text del decret legislatiu. Concretament, les competències assignades a les comarques són "les funcions d'assistència i de cooperació que li corresponen tenint en compte les necessitats dels diferents municipis, tant pel que fa al nombre d'habitants com a la situació geogràfica o a llur tipologia quant a l'activitat econòmica predominant". Aquestes funcions inclouen els serveis d'assistència tècnica, jurídica i econòmica, la cooperació econòmica per prestar aquests serveis i l'acció de garantir que els serveis es presten de manera subsidiària en els municipis que no hi estan obligats per raó de població, entre d'altres.

De la mateixa manera, a l'article 25.1 es determina que, a banda de les competències recollides en el mateix decret, els consells comarcals han d'assumir i desenvolupar les competències que els atribueixen les lleis del Parlament de Catalunya (art. 25.1 b), així com les delegacions i els encàrrecs de gestió derivats de l'Administració de la Generalitat, sempre que disposin de la transferència dels recursos adequats per aconseguir-los (art. 25.1 c).

1.1. Marc legislatiu i estratègic en matèria de joventut

Les polítiques de joventut són de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma de Catalunya d'ençà de l'aprovació de l'Estatut de 1979. Durant les darreres dècades s'ha experimentat una evolució destacable de les polítiques que han de donar resposta a les necessitats específiques de la població jove. Aquesta tendència es va consolidar amb la creació del primer Pla nacional de joventut de Catalunya, per al període 2000-2010, i amb l'aprovació de la Llei 33/2010, de polítiques de joventut. Actualment, el PNJCat 2020 és el document estratègic de referència per al període 2011-2020.

En la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, que desplega i distribueix les competències sobre joventut de la Generalitat de Catalunya, també s'hi fa esment a les funcions concretes dels consells comarcals a l'hora d'actuar en aquest àmbit. Específicament, en l'article 14, d'assistència i cooperació dels ens supramunicipals amb els municipis¹, en què es determina que els ens locals supramunicipals han de "vetllar perquè en els municipis de llur àmbit territorial es duguin a terme, amb nivells de qualitat homogenis, els serveis i les activitats complementàries en matèria de joventut [...]". De la mateixa manera, també reconeix que cal desenvolupar plans de joventut que serveixin per impulsar una planificació estratègica adequada.

Per la seva banda, a l'article 14.2 es descriuen les competències més específiques que es poden assumir si la realitat del territori ho requereix: a)

¹ Es consideren ens locals supramunicipals les comarques, les províncies, les entitats municipals descentralitzades (EMD), les entitats metropolitanas i les mancomunitats de municipis, segons determina l'article 2 del Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

Assistència directa a les persones joves; b) Coordinació d'equipaments juvenils; c) Subministrament dels elements necessaris per desplegar la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil (XNEJ); d) Exercici de les competències complementàries en matèria de joventut que els municipis els hagin delegat; e) Prestació d'assistència tècnica, jurídica i econòmica en matèria de joventut als municipis; f) Cooperació amb els municipis per determinar els serveis necessaris per desenvolupar correctament les polítiques de joventut; g) Exercici de les potestats d'execució en matèria d'instal·lacions juvenils destinades a activitats amb infants i joves; h) Promoció de la interdepartamentalitat per poder-hi incorporar la perspectiva dels joves i i) Fer tasques de sensibilització social pel que fa a la condició juvenil i el paper actiu que han de tenir les persones joves en la definició i la constitució d'una ciutadana basada en la igualtat i la cohesió social.

Així doncs, segons la normativa vigent, les funcions principals dels consells comarcals —i del conjunt d'ens locals supramunicipals en l'àmbit de joventut— es focalitza en les feines de suport i coordinació amb els municipis de la comarca. Tot i això, també hi són reconegudes les funcions d'intervenció directa. A més, aquesta intervenció directa s'ha accentuat amb el desplegament de la XNEJ a través de les oficines joves.

1.1.1. El Pla nacional de joventut de Catalunya

El PNJCat 2000-2010 va ser reemplaçat pel PNJCat 2020. Aquest segon document, que actualment és al final de la seva etapa d'aplicació, planteja una renovació del marc estratègic de referència en l'àmbit de joventut a Catalunya per al període 2010-2020. S'organitza a través de tres grans projectes, cada un dels quals té la següent documentació estratègica associada: 1) Projecte govern o Pla d'actuació de govern (línies de treball i polítiques impulsades des de la Generalitat); 2) Projecte territori o Pla d'actuació territorial (desplegament de les polítiques de joventut al món local, als ens municipals i als ens supramunicipals) i 3) Projecte jove o Pla d'actuació jove (intervenció dels joves i les entitats en el desenvolupament i aplicació de les polítiques de joventut).

Per determinar en quina mesura el PNJCat 2020 incideix en el desenvolupament de les polítiques de joventut dels consells comarcals, cal centrar-se en el Projecte territori i en el PATJ 2016, un document que

detalla el paper de les diverses administracions en el desplegament de les polítiques de joventut.

Així doncs, el Projecte territori configura i ordena totes les actuacions que es fan en l'àmbit local en matèria de joventut, i estableix criteris estratègics per definir-ne les línies de treball i potenciar la coordinació entre les administracions del territori i la Direcció General de Joventut (DGJ).

Els ajuntaments, els consells comarcals i les diputacions són les administracions encarregades d'executar el Projecte territori, una funció que s'ha de compartir amb les persones joves i les entitats juvenils.

S'hi destaca, també, l'acompanyament de la DGJ i de l'Agència Catalana de la Joventut (ACJ), encarregades de donar suport a les administracions que han d'executar el projecte.

1.1.2. El Pla d'actuació territorial de polítiques de joventut 2016-2020 (PATJ 2016)

Com s'ha mencionat, la planificació estratègica del Projecte territori es concreta en el PATJ 2016. Els plantejaments d'aquest document es desenvolupen en tres àmbits diferents: a) L'actuació del món local o dimensió substantiva (que correspon a l'apartat 5 del Pla); b) El desplegament del PATJ 2016 o dimensió operativa (que correspon a l'apartat 6 del Pla) i c) Les propostes d'intervenció per objectius estratègics (que correspon a l'apartat 7 del Pla).

En cada un d'aquests àmbits es determina quines funcions haurien d'assumir les diverses administracions amb presència al territori. Les funcions principals que cal impulsar des dels consells comarcals són les que es descriuen a continuació.

En referència a la **dimensió substantiva**, és a dir, a la dimensió vinculada al contingut i als àmbits temàtics de les polítiques de joventut, cal destacar en primer lloc un seguit de prioritats consensuades amb els diversos agents del territori. Aquests aspectes prioritaris han de determinar les actuacions concretes que posteriorment ha de recollir el Pla, i són:

- a) El desavantatge de les persones joves en el **mercat laboral**, amb taxes d'atur elevades i un empitjorament de les condicions laborals.
- b) L'abandonament prematur dels estudis i el **fracàs escolar**, que accentua la situació de vulnerabilitat i risc d'exclusió social de determinats col·lectius de joves.
- c) Les **pràctiques de risc** que afecten la qualitat de vida de les persones joves i les seves condicions de desenvolupament personal.
- d) La implicació relativa en mecanismes tradicionals i institucionals de **participació** d'una part important de les persones joves, la qual cosa provoca sovint una desconexió amb l'Administració.
- e) Les **desigualtats territorials** en les possibilitats de desenvolupament del projecte de vida dels joves.

Partint d'aquestes prioritats i de les línies estratègiques que se'n deriven, el Pla territorial en desenvolupa la **dimensió operativa**, en la qual es defineixen les funcions que les diverses administracions locals han de dur a terme. En aquest sentit, focalitzem en els consells comarcals i en quines són les polítiques que, tenint en compte la planificació territorial, s'haurien de desplegar.

El PATJ 2016 destaca un seguit d'eines als municipis, posant de manifest la importància de potenciar les funcions de suport i coordinació amb els ajuntaments, i prioritzant-la sobre la intervenció directa. Aquest suport es concreta en diverses línies de treball, que es mencionen breument a continuació:

- a) **Formació:** millorar la planificació de la formació en l'àmbit de joventut en col·laboració amb els diversos agents implicats. Els consells comarcals, les diputacions i la DGJ han d'aprofitar els canals de comunicació que hi ha o crear-ne de nous amb l'objectiu d'agilitar el disseny i l'avaluació de l'oferta formativa. També cal millorar l'atenció a les necessitats formatives dels professionals de joventut i dels càrrecs electes.

b) **Assessorament i acompanyament:** millorar la coordinació i el suport entre administracions. Aquest suport té dues dimensions: la metodològica i la substantiva. Els aspectes metodològics (disseny, execució, participació, etc.) són els que històricament més s'han treballat, però convé intensificar tant el suport com les formacions.

En aquest àmbit, els consells comarcals han de fer-se càrrec de la coordinació amb la DGJ per pactar el suport tècnic que cal oferir a cada territori.

c) **Espais d'intercanvi i bones pràctiques:** els espais d'intercanvi i bones pràctiques, tant en l'aspecte formatiu com en el relacional, contribueix a enriquir i a millorar el funcionament dels serveis de joventut i a crear espais formals o informals de coordinació entre professionals i municipis.

Els consells comarcals poden tenir un paper important també en el foment d'aquests espais d'intercanvi i bones pràctiques. D'una banda, l'administració comarcal pot crear i coordinar la continuïtat d'aquests espais, tant en l'àmbit tècnic com en el polític. D'altra banda, els consells comarcals han de ser actius a l'hora de recollir, difondre i promoure les bones pràctiques en matèria de polítiques de joventut.

En darrer lloc, la dimensió operativa del document fa referència a les actuacions d'atenció directa als joves. En aquest sentit, tal com s'ha dit abans, les diverses administracions amb presència al territori comparteixen la responsabilitat a l'hora de desenvolupar polítiques d'intervenció directa amb els joves. Els consells comarcals també tenen capacitat d'intervenció directa, i per aquesta raó cal esmentar-los; si bé aquesta no hauria de ser la funció principal dels consells comarcals, tal com ho indica la normativa i la planificació estratègica vigent.

De la mateixa manera, cal destacar les actuacions relacionades amb l'orientació, l'assessorament i l'acompanyament dels joves. En els darrers anys, s'ha desplegat la XNEJ, tal com estableix la Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut, a fi de coordinar els serveis de joventut orientats a l'emancipació. La xarxa incorpora les oficines joves i els punts d'informació juvenil del territori que, si bé a compleixen funcions i tenen realitats heterogènies, constitueixen una bona oportunitat

per donar suport i desenvolupar les polítiques d'informació, orientació i assessorament en matèria d'emancipació.

Les oficines joves són una iniciativa de la DGJ que, de manera coordinada amb altres administracions (ajuntaments i consells comarcals) i agents del territori, posa a l'abast de les persones joves un seguit de recursos i serveis destinats a millorar el procés d'emancipació.

Amb la XNEJ s'ha volgut fer un pas més en la coordinació de tots els recursos i serveis de les diverses administracions catalanes que fomenten l'emancipació de les persones joves i la lliure elecció del seu itinerari vital. D'acord amb els debats que es van escaure en el marc del desenvolupament del PATJ 2016, s'han definit un seguit d'elements que és important de tenir en compte a l'hora de fer aquesta feina de coordinació entre diferents serveis i administracions:

- a) Cal prioritzar la interacció, el colideratge i la corresponsabilitat entre els diversos agents institucionals i les entitats juvenils.
- b) S'ha de dotar els serveis de prou recursos i prestar atenció especial al personal de gestió o direcció d'aquests serveis.
- c) Convindria crear les condicions adequades per facilitar la formació continuada de l'equip professional. I, també, treballar per aconseguir la professionalització del personal, amb l'exigència d'uns nivells de formació mínims i un perfil professional específic.
- d) Cal mantenir la comunicació amb les persones joves, per recollir-ne les demandes i motivacions, així com ampliar la capacitat de difusió de les activitats que es duen a terme.
- e) S'ha de desenvolupar un mecanisme per sistematitzar la compilació de dades sobre la realitat juvenil del territori.
- f) I, en darrer terme, cal potenciar la participació de les persones joves en tots els estadis de prestació dels serveis.

Malgrat que les feines esmentades no són exclusives dels consells comarcals, aquests poden tenir una gran incidència en el seu desenvolupament.

pament, atès que es poden fer càrrec de la coordinació, la gestió de recursos, l'aplicació i consolidació de bones pràctiques o fer intervencions directes en àmbits on els ajuntaments no poden intervenir, entre d'altres.

1.2. La planificació estratègica comarcal

D'ençà de l'any 2000, la Generalitat promou l'elaboració de plans locals i comarcals de joventut. A partir del 2014, s'estableixen protocols d'intervenció estratègica comarcal de joventut (PIECJ), que són unes fitxes estandarditzades pensades per simplificar el format de la planificació estratègica comarcal. Seguint el mateix criteri, el 2017 s'introdueixen les fitxes per als plans d'actuació anual comarcal de joventut.

El PNJCat 2020 enquadra el Pla comarcal de joventut en el marc del Projecte territori, i el defineix com una eina destinada a "impulsar les polítiques locals de joventut segons les necessitats específiques dels municipis de cada comarca, per mitjà de xarxes de treball amb els ajuntaments que vetllen perquè s'apliquin unes polítiques locals de joventut de qualitat, les quals han de contribuir, al seu torn, a assolir els objectius del PNJCat 2020".

A través del Pla comarcal de joventut s'analitza el funcionament de les polítiques de joventut de la comarca, per tal de definir línies i recursos de suport que permetin desenvolupar les polítiques de joventut als municipis. Per altra banda, el Pla comarcal pot determinar, també, quins són els recursos i les iniciatives d'intervenció directa del servei comarcal de joventut.

El Pla comarcal de joventut es concreta en un document que té diverses utilitats, tal com s'especifica a la guia *Orientacions per a l'elaboració del Pla comarcal de joventut* del 2018, impulsada per la DGJ. Les funcions del Pla comarcal de joventut es poden definir en:

- a) Justificar les posicions de les polítiques comarcals de joventut en diversos espais de negociació i concertació de polítiques de joventut, tant interns com externs.
- b) Establir un full de ruta per a les actuacions de les polítiques comarcals. La guia ha de servir per executar les actuacions.

- c) Facilitar el seguiment sistemàtic de l'acompliment dels acords i de la programació d'actuacions.

1.3. Funcions dels consells comarcals

Els consells comarcals fa un paper important en el plantejament i articulació de les polítiques de joventut al territori. Es pot afirmar que, d'acord amb la normativa i amb la planificació estratègica vigent, les feines prioritàries que han de desenvolupar els consells comarcals en matèria de joventut són les següents:

- Donar suport i fer l'acompanyament de les estructures municipals de joventut (àrees i regidories), per tal de consolidar-les, garantir-ne la qualitat i ampliar l'oferta de recursos, serveis i actuacions que s'ofereixen des dels municipis.
- Afavorir dinàmiques de coordinació i treball en xarxa entre les diverses administracions que es dediquen a l'àmbit de joventut a la comarca. De manera específica, cal crear espais de trobada i de coordinació entre els municipis.
- Facilitar material i recursos formatius per afavorir la formació continuada dels professionals de joventut i dels regidors de la comarca. Convindria consolidar la formació en l'àmbit de la metodologia i continuar desenvolupant les formacions vinculades al contingut de les polítiques de joventut (àmbits de treball).
- Desenvolupar actuacions d'intervenció directa en els casos que la realitat comarcal ho requereixi, o per abordar aspectes de les polítiques de joventut que no es puguin impulsar des dels municipis.
- Fomentar la planificació estratègica en l'àmbit comarcal, recollint les necessitats principals, les fortaleses i les mancances de les polítiques de joventut, tant locals com comarcals, i estructurar les línies de treball i les actuacions d'acord amb l'anàlisi duta a terme. Cal establir, sempre que sigui possible, vinculació entre el Pla comarcal de joventut i el Pla local de la comarca.

2. ANÀLISI DESCRIPTIVA DELS SERVEIS COMARCALS DE JOVENTUT DE CATALUNYA

En aquest segon apartat es fa una anàlisi descriptiva dels resultats a l'EMC 16-17, amb l'objectiu de detallar quines són les característiques principals dels serveis comarcals de joventut, tenint en compte la seva estructura tècnica i política, els recursos econòmics, el grau de desenvolupament del treball interdepartamental i les actuacions desenvolupades, tant les que s'adrecen als joves com les de suport als serveis locals de joventut.

Les 42 comarques catalanes ens mostren una distribució desigual de la població al territori. Per tal de ser més operatius a l'hora de fer l'anàlisi, s'han classificat les comarques en tres grups:² 1) les comarques rurals, que representen un 40,5% del total de comarques catalanes; 2) les comarques estàndard, que formen un 47,6% del total i 3) les comarques urbanes, que en constitueixen un 11,9%. Concretament, les primeres tenen una població mitjana de 40.140 habitants, les segones de 102.330 habitants i les terceres de 962.972 habitants, respectivament.

2.1. Estructura política i tècnica

El conjunt dels consells comarcals disposa d'un conseller o consellera de joventut que assumeix la representació política en aquesta matèria. Tot i això, aquesta estructura no és homogènia: la majoria dels consellers i conselleres de joventut comparteixen la conselleria de joventut amb altres matèries, mentre que únicament en una quarta part dels casos aquesta dedicació del conseller/a és exclusiva.

² Classificació del tipus qualitatiu que té en compte principalment el percentatge de la població i la dispersió dels municipis que conformen la comarca. Es tracta d'una classificació qualitativa a cura de l'ACJ.

Pel que fa a l'estructura administrativa, el 75% dels serveis comarcals de joventut tenen una estructura administrativa pròpia o bé estan integrats en una estructura administrativa superior (àrea) que coincideix amb les matèries de govern gestionades pel conseller/a. El 25% restant dels serveis comarcals s'integren en estructures superiors que no coincideixen amb les matèries de govern del conseller/a.

Els equips professionals dels serveis comarcals de joventut estan formats per una mitjana de gairebé quatre persones (3,9), de les quals el 79% són personal tècnic, el 7% coordinadors/es, el 8% administratius/es i el 6% altres figures, principalment dinamitzadors/es i auxiliars administratius/es. En els equips, una mitjana d'1,67 és personal tècnic compartit per diversos ajuntaments, amb la qual cosa es pot afirmar que cap a un 43% de l'equip professional dels serveis comarcals de joventut és personal compartit.

Gairebé el 62% dels serveis comarcals tenen tot l'equip professional amb dedicació exclusiva en joventut. Per altra banda, prop d'un 39% disposa d'un membre o més de l'equip amb dedicació compartida en altres matèries de treball.

També cal esmentar que els serveis comarcals de joventut on tots els professionals tenen dedicació exclusiva disposen, de mitjana, d'equips més petits (3,5 persones), si ho comparem amb els serveis comarcals que hi tenen personal amb dedicació compartida.

Més enllà de la dedicació de l'estructura tècnica, si ens fixem en la formació, obtenim dades sobre el grau d'especialització d'aquests professionals. El 71,4% dels serveis comarcals de joventut són integrats per equips en què tothom té formació universitària. Malgrat aquest alt nivell formatiu, és important de saber, també, si els treballadors tenen formació específica en joventut. Un 14% dels serveis comarcals de joventut incorpora almenys un professional amb el Màster Interuniversitari en Joventut i Societat (MIJS); un 81% inclou almenys un professional amb cursos d'especialista en polítiques de joventut; un 45% té almenys un professional amb altres cursos formatius i, finalment, un 47% disposa com a mínim d'un professional sense cursos ni especialitats en joventut. Des del punt de vista del conjunt de professionals que treballen als serveis comarcals de joventut, el 4,5% dels professionals tenen el

Màster Interuniversitari en Joventut i Societat; el 53,2% han fet cursos d'especialista en polítiques de joventut; el 19,9% no disposa de cursos ni d'especialitats; el 17,9% disposa d'altres cursos vinculats amb l'àmbit juvenil i el 4,5% restant no té formació.

Tots els serveis comarcals de joventut disposen d'un tècnic/a. La categoria laboral de coordinació no és habitual en els serveis comarcals de joventut, atès que només una cinquena part hi inclou la figura de coordinador/a, una xifra similar a la dels serveis comarcals que hi tenen un administratiu/iva. En conjunt, les funcions principals que desenvolupen els equips tècnics són: la gestió de projectes i activitats, les feines d'atenció, informació i assessorament, la planificació general o la coordinació i dinamització juvenil.

Pel que fa a les contractacions dels equips tècnics, el 83,3% dels serveis comarcals de joventut tenen contractada la plantilla al mateix consell comarcal, mentre que el 16,7% tenen alguna persona contractada a través d'una empresa de prestació de serveis. Prop del 20% de l'equip de joventut és funcionari; la resta són contractes laborals temporals i indefinits en igual proporció. Amb relació a l'antiguitat, el 50,9% de la plantilla fa més de 3 anys que està vinculada al consell comarcal.

2.2. Recursos econòmics

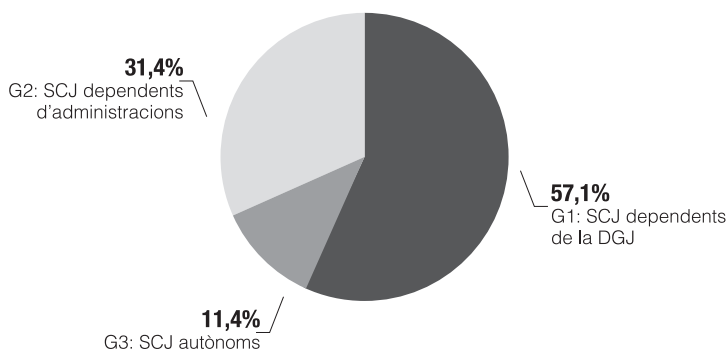
La dotació pressupostària dels serveis comarcals de joventut és una variable rellevant per entendre la implantació de les polítiques de joventut. Pràcticament tots els consells comarcals van reservar una partida pressupostària específica per a polítiques de joventut l'any 2015.

De mitjana, les despeses de personal (capítol 1r), relacionades amb les polítiques de joventut als serveis comarcals de joventut, és de 91.002 € (el 50% de serveis se situen entre els 51.797 € i els 115.393 €). Pel que fa a les despeses corrents de béns i serveis (capítol 2n), relacionades amb les polítiques de joventut, són de 31.281 € de mitjana (el 50% de serveis se situen entre els 5.000 € i els 26.450 €). La mitjana és superior atès que hi ha valors atípicament alts), i les despeses de transferències corrents (capítol 4t), relacionades amb les polítiques de joventut són de 1.487 € (el 50% de serveis se situen entre els 0 € i els 1.000 €). En aquest

cas també hi ha valors atípicament alts). És important de subratllar que el 81% de la variació en el nombre de professionals contractats s'explica per les despeses de personal (capítol 1r) i les de béns i serveis (capítol 2n), ambdues amb un pes similar, com més despesa, més personal.

Com s'observa al Gràfic 1, s'ha fet una anàlisi de clúster a partir de les variables³ relatives a l'origen dels recursos econòmics dels serveis comarcals de joventut, en els quals concretament s'han creat tres grups o clústers segons el grau de dependència o d'autonomia econòmica dels serveis comarcals de joventut.

GRÀFIC 1. Tipologia de serveis comarcals de joventut segons les principals fonts de finançament. Consells comarcals. Catalunya, 2016. Percentatge

Base: 35 serveis comarcals de joventut

Font: Font elaboració pròpia

El grup 1 de **Serveis comarcals de joventut dependents de la DGJ** engloba més de la meitat dels serveis comarcals de joventut (57,1%), i es caracteritza per obtenir el 85% dels recursos de les transferències de la DGJ. Disposen de menys recursos econòmics en el capítol 1r i 2n, amb un pressupost total inferior. El grup indica, majoritàriament, que entre els pressupostos del 2014 i del 2015 no hi ha hagut canvis significa-

³ Del pressupost executat: percentatge dels recursos propis del consell comarcal, transferències de la DGJ, transferències d'altres administracions (excloent-ne la DGJ) i altres fonts de finançament.

tius. A més, es tracta d'un servei amb una dotació de recursos humans mitjana de tres professionals.

El grup 2 de **Serveis comarcals de joventut dependents d'administracions** engloba pràcticament un terç dels serveis comarcals de joventut (31,4%), i es caracteritza per obtenir el 51% dels recursos d'altres administracions i el 40% de la DGJ. Aquest grup destaca pel percentatge de les transferències d'altres administracions (51,4%), atès que en la resta de grups no en supera el 9%. És el tipus d'SCJ que disposa de més recursos econòmics en el capítol 1r i 2n. El pressupost del 2014 i del 2015 ha augment (54,5%) o s'ha mantingut estable (45,5%). També cal destacar que és on trobem la mitjana més alta de professionals (6,1%).

El grup 3 de **Serveis comarcals de joventut autònoms** està format per una desena part dels serveis comarcals de joventut (11,4%), i es caracteritza per obtenir el 45% dels recursos de transferències de la DGJ i el 43% de recursos propis del consell comarcal. Aquest grup destaca pel percentatge dels recursos propis (43,5%), atès que en la resta de grups no en supera el 7%. Són els que disposen de més recursos en el capítol 4t, tenen menys població i en què l'índex de Renda Familiar Bruta Disponible és menor.⁴ De mitjana, també, integra tres professionals.

2.3. Interdepartamentalitat

Els indicadors sobre interdepartamentalitat, o de treball coordinat entre departaments de la mateixa institució, són indicadors rellevants a l'hora de mesurar com s'apliquen les polítiques públiques de joventut.

Les coordinacions puntuals o informals són les més habituals (61%), mentre que les comissions o grups de treballs regulars no s'organitzen tan sovint (39%). Pel que fa al model de coordinació interdepartamental, el més habitual és la coordinació tècnica entre àrees (54%), seguit dels espais de coordinació políticotècnics (31%) i, en una proporció inferior, la coordinació tècnica i política desenvolupades de manera independent l'una de l'altra (15%).

⁴ Cal tenir en compte que les diferències entre l'RFBD del grup més baixa i l'RFBD més alta és de 3 punts dins de l'índex Catalunya=100.

Més enllà de la coordinació interdepartamental, també s'ha pogut analitzar la incidència dels serveis comarcals de joventut amb relació a l'activitat de la resta de departaments i serveis del consell comarcal. En aquest sentit, el 38,1% dels serveis comarcals de joventut afirmen que la seva capacitat d'incidència és alta o molt alta, i el 16,7% que és baixa o molt baixa. Tot i això, el 45,2% assenyala que la capacitat d'incidència no és ni alta ni baixa i, per tant, aquesta resposta neutra representa l'opció majoritària.

2.4. Interinstitucionalitat

Si la interdepartamentalitat s'ha definit com el treball coordinat entre departaments de la mateixa institució, es pot formular la interinstitucionalitat que es tracta en aquest punt com el treball coordinat entre institucions, concretament la feina que desenvolupen de manera conjunta els consells comarcals i els ajuntaments de la comarca. Aquesta feina es pot dividir en tres grans tipus: 1) actuacions que són dissenyades i dutes a terme conjuntament entre el consell comarcal i els ajuntaments; 2) actuacions executades directament sense la intervenció dels ajuntaments i 3) actuacions que el consell comarcal posa al servei dels ajuntaments i que són aquests qui les executen.

Les polítiques afirmatives, orientades al fet diferencial juvenil, es caracteritzen pel treball coordinat entre el consell comarcal i els ajuntaments; les polítiques de transició, enfocades al pas cap a la vida adulta, que destaquen perquè el consell comarcal les executa directament, i les polítiques orientades als eixos de desigualtat, que incideixen en situacions de vulnerabilitat i risc, les quals es caracteritzen per l'execució directa a càrrec dels consells comarcals i la coordinació entre aquests i els ajuntaments. Per tant en tots dos casos té més pes la coordinació entre els organismes. Tot sembla indicar que els consells comarcals se singularitzen per l'execució de polítiques de transició i polítiques orientades als eixos de desigualtat.

D'altra banda, s'analitza el volum de municipis que es beneficien de les actuacions adreçades a les persones joves i que impulsa el consell comarcal. L'apartat en què s'ofereix més cobertura als municipis és les polítiques de transició; concretament, en el 51,8% dels casos més del

75% dels municipis de la comarca es beneficia d'aquestes actuacions. En el cas de les polítiques afirmatives, en el 41,3% dels casos més del 75% dels municipis es beneficia de les actuacions del servei comarcal. Finalment, en les polítiques orientades als eixos de desigualtat, el 39,9% dels serveis comarcals de joventut donen cobertura al 75% dels municipis de la comarca. Aquest fet dona més consistència a la hipòtesi de l'especialització dels consells comarcals en certes polítiques.

Tots els serveis comarcals de joventut inclouen espais de coordinació tècnica i política amb els municipis. Amb les dades disponibles podem afirmar que la coordinació tècnica està més consolidada que la coordinació política; és a dir, la coordinació tècnica es fa amb més freqüència. D'altra banda, el tipus de participació més habitual és la presa de decisions, per sobre de les activitats informatives o de consulta. El nombre de municipis de la comarca que van participar en els espais de coordinació va ser també superior en el cas dels espais tècnics.

Per comprendre totes les dimensions dels vincles interinstitucionals, és interessant d'observar d'on venen els recursos econòmics dels consells comarcals en l'àmbit de joventut (segons les dades de 2015 que consten a l'EMC 16-17). El 10,7% prové dels recursos propis del consell comarcal, un 66,5% de transferències de la DGJ, un 21,9% prové de transferències d'altres administracions, sense tenir en compte la DGJ, i, finalment, un 0,8% deriva d'altres fonts de finançament. Aquesta distribució ens indica que les transferències de la DGJ són una de les fonts de finançament principals dels serveis comarcals en l'àmbit de joventut, per la qual cosa cal aprofundir mínimament en aquest apartat.

2.5. Tipologia de les actuacions desenvolupades

Un cop examinades les dades referents a l'estat dels serveis comarcals de joventut: estructura, recursos, interdepartamentalitat i interinstitucionalitat, és important d'analitzar-ne l'acció. Els serveis comarcals de joventut fan diferents classes d'actuacions. En alguns casos es tendeix a treballar de manera més intensa en el desenvolupament de polítiques de suport i de cooperació amb les administracions locals, mentre que, en d'altres, es prioritza la intervenció directa en la població jove. Concretament, es pot afirmar que el 31% dels serveis comarcals prioritzen

les polítiques adreçades a les persones joves, el 26,2% donen prioritat a les polítiques de suport als municipis i el 42,9% afirma que s'esmercen igual en totes dues classes de polítiques. És destacable que, malgrat les dades exposades, cap servei es dedica únicament a un sol tipus de política.

Aquestes actuacions, siguin dirigides a les persones joves o als municipis, o bé s'impulsin des de l'àmbit comarcal o local, s'orienten a unes àrees de treball determinades. A partir de Serracant i Llopart (2004) i amb la classificació proposada per Fabra (2018), s'estableixen tres orientacions per classificar l'actuació en matèria de joventut:

1) Polítiques afirmatives: entenen la joventut com una etapa plena de vida i es busca consolidar la cultura juvenil, la identitat i el lleure a partir d'intervencions adreçades específicament a la població jove. Aquesta categoria incorpora els àmbits del foment de la participació, l'associacionisme i la participació organitzada, el lleure educatiu i l'esport, la cultura i l'oci i la salut entesa com la prevenció del risc i la promoció dels hàbits saludables. Són les polítiques amb més trajectòria d'intervenció, atès que inicialment el desenvolupament de polítiques de joventut es va centrar en aquesta categoria.

2) Polítiques de transició: entenen la joventut com un procés d'adquisició dels recursos que han de permetre a les persones joves de desenvolupar les aptituds i les capacitats necessàries per a la vida adulta, pel fet que són polítiques amb un component econòmic i social destacable, més que cultural o vivencial. Aquesta categoria incorpora les àrees de treball, d'educació, l'àmbit internacional, la cooperació i l'habitatge. Són les polítiques amb més potencial a l'hora d'incidir sobre les trajectòries juvenils, atès que repercuteixen sobre les condicions de vida materials de les persones joves.

3) Polítiques orientades als eixos de desigualtat: l'entorn, el context i l'estructura social tenen un clar efecte sobre les oportunitats disponibles per a les persones joves. Al mateix temps, eixos de desigualtat com l'edat, la classe, el gènere o l'ètnia, entre d'altres, són elements que poden desencadenar situacions de discriminació o de vulnerabilitat. Per tant, aquestes polítiques s'enfoquen a reduir l'impacte que els eixos de desigualtat tenen en les persones joves. Aquesta categoria incorpora els

àmbits d'interculturalitat, el gènere, la inclusió social i la mobilitat territorial. Són les polítiques amb menys trajectòria d'intervenció, i per fer-les efectives, s'han d'executar des d'una perspectiva integral.

2.5.1 Actuacions adreçades a les persones joves

En aquest subapartat s'analitzen les preguntes referents a les polítiques de suport a les persones joves.

Donada la multiplicitat d'actuacions que desenvolupen els serveis comarcals de joventut, i per tal de reduir-ne les dimensions i fer-les comparables, s'han classificat les actuacions en cinc categories operatives: 1) Orientació, formació i assessorament; 2) Projectes d'intervenció; 3) Publicacions, materials i difusió; 4) Suport, convenis i subvencions i 5) Cap acció. Les dades que es mostren representen el percentatge d'àmbits en què es fa una acció específica d'acord amb l'orientació política que s'hagi determinat, és a dir, com més percentatge, més diversitat d'actuacions.

En referència a les polítiques afirmatives, els serveis comarcals de joventut duen a terme projectes d'intervenció en bona part dels àmbits en un 78%, seguidament fan actuacions d'orientació, formació i assessorament en un 61,1%; actuacions de suport, convenis i subvencions en un 45,2%; publicació de materials i difusió en un 31,9% i, en darrer lloc, actuacions diverses en altres àmbits en un 8,1%.

En les polítiques de transició, es fan actuacions d'orientació, formació i assessorament en un 79,8% a la majoria dels àmbits; seguidament es duen a terme projectes d'intervenció en un 56,5%; es publiquen materials i se'n fa difusió en un 47% dels casos; actuacions de suport, convenis i subvencions en un 27,8% i, en darrer lloc, actuacions diverses en altres àmbits en un 10,1%.

En les polítiques orientades als eixos de desigualtats, els serveis comarcals de joventut duen a terme projectes d'intervenció en més de la meitat dels àmbits (61,3%); actuacions d'orientació, formació i assessorament en un 53,6%; publicació de materials i difusió en un 20,2% i altres actuacions en un 10,1% dels àmbits.

Cal tenir present que les polítiques afirmatives i les orientades als eixos de desigualtats es caracteritzen pels projectes d'intervenció, i les polítiques de transició per l'orientació, formació i assessorament.

En conjunt, els serveis comarcals de joventut fan actuacions d'orientació, formació i assessorament i projectes d'intervenció en més de la meitat dels 13 àmbits previstos.

Pel que fa als resultats agrupats segons els tipus d'actuacions que conformen cada orientació, es fa més diversitat d'actuacions per àmbit en les polítiques afirmatives (44,9%), en menor mesura en les polítiques de transició (44,2%), i el darrer lloc l'ocupen les polítiques orientades als eixos de desigualtats (36,3%).

TAULA 1. Actuacions desenvolupades per orientar les polítiques segons la tipologia. Consells comarcals. Catalunya, 2016. Percentatge

Orientació de les polítiques	%	Total
Polítiques afirmatives		
Orientació, formació i assessorament	61,1	44,9
Projectes d'intervenció	78,0	
Publicacions, materials i difusió	31,9	
Suport, convenis i subvencions	45,2	
Altres	8,1	
Polítiques de transició		
Orientació, formació i assessorament	79,8	44,2
Projectes d'intervenció	56,5	
Publicacions, materials i difusió	47,0	
Suport, convenis i subvencions	27,8	
Altres	10,1	
Polítiques orientades a les desigualtats		
Orientació, formació i assessorament	53,6	36,3
Projectes d'intervenció	61,3	
Publicacions, materials i difusió	20,2	
Altres	10,1	

Total	
Orientació, formació i assessorament	64,8
Projectes d'intervenció	65,3
Publicacions, materials i difusió	33,1
Suport, convenis i subvencions	36,5
Altres	9,4

Base: 42 serveis comarcals de joventut
Font: elaboració pròpia

Per altra banda, es pregunta als serveis comarcals de joventut quin és el grau d'importància que atorguen a cada un dels eixos de les polítiques de joventut, i es dona l'opció de respondre-hi amb una escala de valoracions del 0 al 10, en què 0 és el mínim i 10 el màxim. Els resultats mostren que les polítiques afirmatives, les polítiques de transició i les orientades als eixos de desigualtat obtenen unes respostes similars, amb valors entre el 6 i el 7. Concretament, són les polítiques de transició i afirmatives les que aconseguen un valor —grau d'importància— més elevat, amb un 6,7 i un 6,6 respectivament.

El grau d'èxit assolit per les polítiques adreçades a les persones joves també es mesura amb una escala del 0 al 10. Les polítiques afirmatives són les que obtenen un valor més alt, amb un 7,2. Destaquen els àmbits de lleure educatiu i esports (8,0), i també cultura (6,3). Les polítiques de transició obtenen un 7,0. L'àmbit de treball obté el valor més alt (8,2), seguit de l'educació (7,5). Les relacions internacionals (5,8) i l'habitatge (5,9) són els àmbits amb uns valors més baixos. En darrer lloc, les polítiques orientades als eixos de desigualtat atenyen uns valors més baixos, amb un 6,8; en canvi, el gènere és l'àmbit que obté més puntuació (7,1) seguit de la interculturalitat (6,13).

2.5.2 Actuacions de suport als municipis

L'apartat anterior s'ha centrat a analitzar les polítiques de suport adreçades a les persones joves. En aquest apartat, en canvi, l'anàlisi se centra en les polítiques de suport als municipis que, com s'ha mencionat, es prioritzen per sobre de les polítiques de suport adreçades als joves en un 26,2% als serveis comarcals de joventut.

Les actuacions de suport als municipis es diferencien de les actuacions adreçades a les persones joves, perquè les primeres no incideixen directament sobre la població jove. Per tant, les actuacions de suport als municipis precedeixen els serveis locals que adrecen directament les actuacions a la població jove. D'aquesta manera, les actuacions de suport als municipis es poden descriure, a grans trets, com a: funcions de planificació, lideratge i coordinació, actuacions de suport amb recursos i tasques d'assessorament tècnic i de formació.

El 67% dels serveis comarcals de joventut hi col·laboren amb recursos humans (finançament de tècnics)⁵, i també amb suport als municipis i/o lideratge de projectes mancomunats (62%). El 43% dels serveis fan formació per a professionals i càrrecs electes, i el 31% dels serveis donen suport econòmic a programes i projectes a través de subvencions. La gran majoria de serveis (81%), però, els ajuden a planificar les polítiques de joventut, i gairebé tots els serveis (95%) els donen suport i assessorament tècnic per desenvolupar programes i projectes.

Si bé tots els serveis comarcals de joventut els donen suport i assessorament tècnic per desenvolupar programes i projectes, no ho fan en tots els àmbits. Les polítiques afirmatives hi ocupen la primera posició, seguides de les polítiques de transició i, en última instància, les polítiques orientades als eixos de desigualtat. Aquesta ordenació té certes similituds amb l'ordenació que es mostra a la taula 1 d'actuacions adreçades als joves, i també amb el grau d'èxit assolit. Pel que fa als àmbits amb més percentatge, cal destacar-hi el lleure educatiu, els esports, el treball, la salut i la participació: en tots els casos més del 76% dels serveis comarcals de joventut hi donen suport i s'encarreguen de l'assessorament tècnic.

5 Aquest finançament prové del Contracte programa de la Direcció General de Joventut de la Generalitat de Catalunya.

TAULA 2. Actuacions de suport i d'assessorament tècnic per orientar la política segons la tipologia. Consells comarcals. Catalunya, 2016. Percentatge

Polítiques	Àmbits	%	Total (%)
Polítiques afirmatives	Participació	76,2	66,7
	Associacionisme	57,1	
	Lleure educatiu i esports	81,0	
	Cultura	40,5	
	Salut	78,6	
Polítiques de transició	Treball	78,6	45,8
	Educació	57,1	
	Relacions internacionals i cooperació	23,8	
	Habitatge	23,8	
Polítiques orientades a les desigualtats	Interculturalitat	21,4	33,3
	Gènere	45,2	
	Inclusió social	31,0	
	Mobilitat	35,7	

Base: 42 serveis comarcals de joventut

Font: elaboració pròpia

Per tant, es pot destacar en relació amb les actuacions desenvolupades pels serveis comarcals de joventut que, amb més intensitat o menys però de forma generalitzada, en totes les variables analitzades els serveis comarcals de joventut prioritzen, en primer lloc, les actuacions de les polítiques afirmatives, en segon lloc, les polítiques de transició, i, en darrer lloc, les polítiques orientades als eixos de desigualtat.

En l'acció pròpia finalista, les polítiques afirmatives i les de transició tenen percentatges molt semblants, si bé les de transició tenen un desplegament majoritari amb l'orientació i l'assessorament. Quan es tracta de les polítiques de suport als municipis, les afirmatives guanyen protagonisme.

Sigui com sigui, en el cas de les polítiques que incideixen en els eixos de desigualtat, sí que hi ha un clar impuls dels consells comarcals que les inclouen com a acció pròpia, encara que aquesta iniciativa no es percep igual en el cas de les altres dues categories.

3. DESCRIPCIÓ DEL MODEL DE SERVEI COMARCAL DE JOVENTUT DESENVOLUPAT I JUSTIFICACIÓ

En aquest apartat es planteja una proposta de model teòric de servei comarcal de joventut, en la qual es descriuen quins aspectes estructurals, de recursos, de coordinació, de foment de la interdepartamentalitat i línies de treball es poden considerar òptims per desplegar les polítiques de joventut comarcals (tenint en compte, sobretot, els criteris de la normativa i els documents marc de les polítiques de joventut a Catalunya, però també incorporant-hi consideracions de caràcter tècnic).

Quan es parla de model teòric es fa referència al funcionament òptim dels consells comarcals en matèria de joventut. Aquest model s'ha establert a partir d'una selecció d'indicadors de l'EMC 16-17, que s'han triat per la seva rellevància a l'hora de definir la qualitat i la idoneïtat de l'estructura i el bon funcionament dels serveis comarcals de joventut. En cada un d'aquests indicadors s'ha determinat quina havia de ser la resposta desitjada per garantir (si més no en teoria) un funcionament òptim del servei, i a partir de la creació d'aquest model, se n'ha fet una comparativa amb els serveis comarcals de joventut de Catalunya.

Per establir el model teòric de manera rigorosa i tenint en compte uns criteris coherents i verificables, sempre que s'ha pogut fer, s'han emprat els paràmetres estipulats per la normativa i la planificació estratègica que s'han exposat en el primer apartat. No obstant això, sovint els criteris normatius i estratègics són de caràcter general i/o no incideixen en alguns aspectes importants del desenvolupament de les polítiques de joventut. Per aquest motiu, també s'han tingut en compte alguns factors operatius, que, a vegades, no recull de manera explícita la normativa, però que són importants a l'hora de determinar el funcionament i les potencialitats dels serveis comarcals de joventut del territori.

Els factors o criteris que s'han pres com a referència per desenvolupar el model teòric són:

- La revisió de la normativa vigent a Catalunya, tant la vinculada a la configuració i funcions dels consells comarcals, com la relacionada amb el desplegament de les polítiques de joventut al territori.⁶
- De manera paral·lela, s'ha tingut en compte la planificació estratègica que s'ha desenvolupat en matèria de joventut en els darrers anys. Així doncs, cal fer esment del Pla nacional de joventut de Catalunya 2000-2010 i el seu successor, el Pla nacional de joventut de Catalunya 2020. De la mateixa manera, també s'ha pres com a referència el PATJ 2016, que desplega el Projecte territori i defineix les funcions i competències que han d'assumir les diverses administracions amb presència a la comarca.

Tant el marc legal com els criteris de planificació estratègica vigents ofereixen informació imprescindible per establir criteris validables sobre quin ha de ser el plantejament, els objectius i les funcions dels consells comarcals en matèria de polítiques de joventut. En el següent apartat es descriuran de manera més detallada els elements i els paràmetres que s'hi han tingut en compte.

3.1. Justificació del model teòric

El model teòric presenta una referència a partir de la qual es fa una comparativa amb els consells comarcals existents. S'ha creat pensant en com hauria de ser un servei comarcal de joventut amb un funcionament òptim. És evident que aquest propòsit planteja unes quantes dificultats, la principal de les quals és les diferències de criteri a l'hora de definir aquest funcionament «òptim». Tenint en compte aquest fet, sempre que s'ha pogut fer, s'ha procurat que les característiques del model coincidissin amb els paràmetres i directrius de la normativa i la planificació estratègica actuals. Tot i això, hi ha determinats paràmetres que

⁶ S'han consultat documents normatius de referència com: el Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, el Decret Legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya, l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 2006 i la Llei 33/2010 de polítiques de joventut.

ni la normativa ni la planificació no preveuen, però que s'han considerat importants per entendre algunes de les dimensions de l'estructura i el funcionament dels consells comarcals en l'àmbit de joventut. En aquests casos, s'ha intentat d'establir criteris tècnics i de maximització dels recursos per determinar els paràmetres de referència, sent conscients que els criteris adoptats poden ser motiu de debat.

Per altra banda, cal mencionar que aquesta només és una primera aproximació a allò que podria ser un model òptim de funcionament, i que no s'hi incorporen altres factors que poden ser igualment necessaris per explicar el funcionament d'un servei comarcal de joventut. Elements com la realitat i les necessitats dels joves i dels municipis de la comarca, el desenvolupament històric de les polítiques de joventut al territori, el grau d'experiència i expertesa dels professionals, etc., són elements, per exemple, que no s'hi poden incloure, donat que no es recullen a l'EMC 16-17. Per tant, el fet que un consell comarcal sigui més pròxim al model no significa, necessàriament, que faci més bona feina, però sí que s'acosta a un seguit de paràmetres que poden contribuir a desenvolupar de manera òptima les polítiques de joventut.

TAULA 3. Indicadors que configuren el model teòric d'estructura i funcionament dels serveis comarcals de joventut

Indicadors	Justificació del model teòric
Dimensió de l'estructura	
Conselleria de joventut no compartida (exclusiva de joventut)	Indicador de voluntat política de prioritzar joventut.
Servei comarcal de joventut amb estructura administrativa pròpia o que pertany a una que coincideix amb la matèria de govern	Foment de l'autonomia i la coherència organitzativa.
Alt percentatge de personal amb dedicació exclusiva (>75%)	Millora de l'especialització, del coneixement i de la qualitat del servei.
Alt percentatge de personal amb formació en joventut (>75%)	Criteri recollit a l'article 32.2 de la Llei 33/2010 i al PATJ 2016.

Indicadors	Justificació del model teòric
Dimensió dels recursos	
Alt percentatge de personal funcionari (>75%)	Condicions laborals estables, més especialització i coneixement del territori.
Alt percentatge de personal indefinit (>75%)	
Baix percentatge de personal temporal (<25%)	
Partida reservada per a polítiques de joventut	Aspecte positiu per garantir l'autonomia i el bon funcionament del servei comarcal de joventut. Criteri recollit a l'article 6.1.k de la Llei 33/2010.
El pressupost 2014-15 va augmentar	Aspecte positiu per garantir una dotació pressupostària adequada a les necessitats del servei comarcal de joventut.
Dimensió d'interdepartamentalitat	
Coordinació regular amb el consell comarcal	Prioritat estratègica per garantir la interdepartamentalitat en el desenvolupament de les polítiques de joventut. Criteri recollit al PNJCat 2020 i al PATJ 2016.
Espais de coordinació politicotècnica al servei comarcal de joventut	
Alta incidència del servei comarcal de joventut en altres àrees	Element indispensable per assolir la interdepartamentalitat i mesurar-la en el desenvolupament de les polítiques juvenils.
Dimensió de planificació estratègica	
El servei comarcal de joventut disposa del Pla comarcal de joventut (PCJ)	La planificació estratègica és fonamental per ordenar recursos, establir objectius i definir línies d'actuació. Criteri recollit a l'Article 14.1 de la Llei 33/2010.
Més importància del suport a les polítiques municipals que al desenvolupament de la planificació de les polítiques de joventut	Els municipis han de facilitar informació per determinar les prioritats. Cal que els serveis comarcals de joventut reconegui aquestes prioritats i desenvolupi mesures de suport útils. Criteri recollit en l'article 14 de la Llei 33/2010.

Indicadors	Justificació del model teòric
Dimensió de planificació estratègica	
Seguiment del conjunt de les polítiques de joventut del consell comarcal	Per obtenir una visió general de les polítiques de joventut, s'ha de fer un seguiment i una avaluació de les actuacions, independentment del departament que les lideri.
Coneixement del PNJCat 2020	El PNJCat 2020 és el document estratègic de referència a l'hora de desenvolupar la planificació comarcal. És important de conèixer-lo per desenvolupar unes polítiques de joventut comarcals de qualitat.
Dimensió de suport i coordinació a municipis	
El servei comarcal de joventut dona més importància a les polítiques de suport als municipis	La funció prioritària dels serveis comarcals de joventut és donar suport als serveis locals de joventut, perquè ofereixen atenció directa a les persones joves. Criteri que figura a l'article 14 de la Llei 33/2010.
Alta freqüència en les trobades tècniques de coordinació amb ajuntaments	Necessitat d'establir espais regulars de coordinació entre el consell comarcal i els municipis, per trobar polítiques de joventut adequades a la realitat comarcal. Criteri recollit al PATJ 2016.
Alta freqüència en les trobades polítiques de coordinació amb ajuntaments	Necessitat d'establir espais regulars de coordinació entre el consell comarcal i els municipis, per trobar polítiques de joventut adequades a la realitat comarcal. Criteri recollit al PATJ 2016.
Les coordinacions tècniques es fonamenten en la decisió, en detriment de la consulta o la informació	Dotar de capacitat de decisió als municipis durant les trobades per mostrar una voluntat clara de fixar de manera conjunta les prioritats i les actuacions.
Les coordinacions polítiques es fonamenten en la decisió, en detriment de la consulta o la informació	Dotar de capacitat de decisió als municipis durant les trobades per mostrar una voluntat clara de fixar de manera conjunta les prioritats i les actuacions.

Indicadors	Justificació del model teòric
Dimensió de suport i coordinació a municipis	
>50% dels municipis participen en els espais de coordinació tècnica	Potenciar la participació del màxim nombre de municipis de la comarca, tant des d'un punt de vista tècnic com polític, per garantir la representativitat d'aquestes trobades.
>50% dels municipis participen en els espais de coordinació política	
>50% dels municipis es beneficien de les actuacions de suport	El consell comarcal ha d'oferir suport als municipis en matèria de joventut. Un indicador que cal tenir en compte és la proporció de municipis que són beneficiaris de les actuacions del consell comarcal.

Font: elaboració pròpia a partir de l'EMC 16-17

3.2. Anàlisi comparativa del model teòric

S'ha calculat —a partir dels indicadors respectius—, per a cada una de les cinc dimensions (Estructura, Recursos, Interdepartamentalitat, Planificació estratègica i Suport i coordinació a municipis), un Índex de Similitud (ÍS) dels serveis comarcals de joventut amb el model teòric. Aquest Índex de Similitud⁷ serveix per establir quins serveis comarcals de joventut s'acosten més al model teòric i quins se'n distancien, sent 1 el valor que s'associa a una similitud màxima amb el model i 0 a la similitud mínima.⁸

En termes generals, la dimensió que obté un Índex de Similitud més alt és l'Estructura; les dimensions de Suport i coordinació als municipis i els Recursos presenten valors intermedis i les dimensions amb valors més baixos són la Planificació estratègica i la Interdepartamentalitat. Per tant, si bé d'una banda la situació estructural i la coordinació i suport dels serveis comarcals de joventut aconsegueixen resultats òptims, de l'altra, la feina interna i la planificació estratègica dels serveis obtenen resultats no

7 El càlcul pren les respostes de cada pregunta —ordinal o escala—, i hi assigna un valor: l'1 és la resposta considerada al model teòric, el 0 és la resposta més contraposada al model teòric i, entre l'1 i el 0, hi ha tants valors com respostes intermèdies prevegi la pregunta, sempre separats per la mateixa distància (per exemple: 0=No i 1=Si; 0=Gens, 0,33=Poc, 0,66=Bastant i 1=Molt). L'Índex de Similitud per a cada dimensió representa la mitjana dels càlculs de cada conjunt d'indicadors d'una dimensió.

8 Punt de tall ÍS=0,6, donat el tercer quartil de l'ÍS (Q3=0,63).

òptims segons els plantejaments assenyalats. Els serveis comarcals de joventut pròxims al model representen el 38,1% dels consells comarcals, i són els que s'assemblen més al model teòric que descriu el funcionament alineat amb la normativa.

Els indicadors amb Índexs de Similitud més alts enumerats de més a menys són: disposar d'una partida reservada per a polítiques de joventut, tenir un alt percentatge de personal amb dedicació exclusiva i amb formació en joventut, que hi hagi un alt percentatge de municipis que es beneficien de les actuacions de suport i, finalment, que el servei comarcal de joventut disposi d'una estructura administrativa pròpia o bé que en pertanyi a una que coincideixi amb la matèria de govern. Per altra banda, els indicadors amb Índexs de Similitud més baixos enumerats de menys a més són: tenir un alt percentatge de funcionariat, disposar d'una conselleria de joventut no compartida, que hi hagi una alta freqüència de trobades de coordinació polítiques amb els ajuntaments, disposar d'espais de coordinació als serveis tècnics i polítics compartits i tenir un percentatge elevat de personal indefinit.

TAULA 4. Dimensions i indicadors segons l'Índex de Similitud. Consells comarcals. Catalunya, 2016

	% Serveis comarcals de joventut pròxims al model teòric	Mitjana ÍS
Dimensió		
Estructura	61,9	0,657
Recursos	50,0	0,545
Interdepartamentalitat	28,6	0,444
Planificació estratègica	38,1	0,524
Suport i coordinació als municipis	54,8	0,597
Total	38,1	0,553
Indicadors (selecció)		
Resultats ÍS més alts		
Partida reservada per a polítiques de joventut		0,952
Alt percentatge de personal amb dedicació exclusiva (>75%)		0,863

	% Serveis comarcals de joventut pròxims al model teòric	Mitjana ÍS
Dimensió		
Indicadors (selecció)		
Resultats ÍS més alts		
Alt percentatge de personal amb formació en joventut (>75%)		0,811
>50% dels municipis es beneficien de les actuacions de suport		0,762
Servei disposa d'estructura adm. pròpia o una que coincideix amb matèria de govern		0,738
Resultats ÍS més baixos		
La decisió és el tipus més habitual en les coordinacions tècniques amb ajuntaments		0,385
Servei comarcal de joventut dona més importància a les polítiques de suport a municipis		0,385
Alt coneixement PNJCat 2020		0,351
El pressupost 2014-15 va augmentar		0,238
>50% dels municipis participen en els espais de coordinació tècnica		0,181
Base: 42 serveis comarcals de joventut		
Font: elaboració pròpia		

Si se n'analitzen les diferents característiques demogràfiques, tal com figuren a la taula 5, els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model es destaquen perquè tenen una mitjana de 143.748 habitants, i els que se'n distancien de 201.687 habitants. Segons la població jove, els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model es caracteritzen per disposar d'una mitjana de població jove de 21.796 joves i els que se'n distancien de 30.998 joves. Tanmateix, en termes percentuals les diferències són mínimes: els serveis pròxims al model comprenen un 15% de població de 15 a 29 anys, i els que se'n distancien un 14,7%. Per tant, les comarques amb menys població tendeixen a seguir més el model que les que en tenen més; és a dir, les comarques amb menys joves (en nombres absoluts) s'hi acosten més. Ara bé, si ens fixem en el percentatge de joves, observarem que no hi ha diferències destacables entre les comarques pròximes al model i les distants.

Un altre indicador, que a priori podria ser interessant per descriure els SCJ segons la posició respecte del model teòric, és l'índex de la Renda Familiar Bruta Disponible (RFBD). Aquest indicador permet de valorar la situació econòmica relativa de les llars i les unitats familiars d'un territori. L'índex RFBD situa Catalunya en un valor de referència igual a 100. Les comarques que obtenen valors inferiors a 100 tenen índexs de renda més baixos, mentre que les que aconseguen valors superiors tenen nivells de renda més alts. Dit això, sembla que el nivell de renda disponible a la comarca no es pot associar al fet que el SCJ s'acosti més o menys al model teòric.

Ara bé, les necessitats de cobertura territorial, és a dir, el nombre de municipis als quals ha de donar resposta el servei apunta que els SCJ distants al model són, principalment, a les comarques amb menys municipis. En tot cas, les diferències no permeten d'establir una relació d'associació clara.

Els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model es caracteritzen perquè són més sovint en comarques rurals i urbanes, i les comarques amb serveis comarcals de joventut que es distancien del model es caracteritzen perquè se situen en major mesura en comarques estàndard.

TAULA 5. Característiques sociodemogràfiques i territorials dels serveis comarcals de joventut segons la proximitat amb el model teòric. Consells comarcals. Catalunya, 2017. Mitjanes, índex RFBD i percentatge

	Serveis comarcals de joventut		Total
	Distants al model teòric	Pròxims al model teòric	
Població i renda			
Població mitjana	201.687	143.748	179.614
Població jove (mitjana)	30.998	21.796	27.493
% població jove (de 15 a 29 anys)	14,7	15,0	14,8
RFBD índexCAT	88,5	90,3	89,1
Típus de comarca			
% comarques rurals	38,5	43,8	40,5
% comarques estàndard	50,0	43,6	47,6
% comarques urbanes	11,5	12,6	11,9
% Total	100	100	100

Base: 42 serveis comarcals de joventut
Font: elaboració pròpia

En referència als recursos (taula 6), els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model teòric disposen d'un 14,5% més de pressupost (capítols 1r, 2n i 4t) que els que se'n distancien. Concretament, els pròxims al model disposen de 124.634,93 € i els distants, en canvi, de 108.808,40 € de mitjana. Tenint en compte la diferència entre serveis pròxims i distants al model per a cada un dels capítols i el pes relatiu de cada capítol sobre el pressupost total, s'observa que les diferències en el capítol 1r (despeses de personal) són moderades; per tant, el pressupost destinat a recursos humans explica només una part de les diferències de pressupost entre els serveis comarcals de joventut pròxims i els distants al model teòric. Les diferències en el capítol 2n (despeses corrents de béns i serveis) són notablement elevades; per tant, l'element principal que explica les diferències en el pressupost són les partides per desenvolupar polítiques de joventut. Per acabar, les diferències en el capítol 4t (despeses de transferències corrents) són reduïdes, per la qual cosa les contractacions de serveis no donarien raó de les diferències en el pressupost.

Pel que fa a l'origen del pressupost, s'hi analitzen tres categories: els serveis comarcals de joventut els recursos dels quals provenen principalment de transferències de la DGJ, els serveis amb recursos principalment propis, però també d'altres fonts, i els serveis amb recursos que provenen sobretot d'altres administracions sense la participació de la DGJ. La majoria de serveis comarcals de joventut obtenen els recursos principalment de la DGJ (66,5%), seguit de les transferències d'altres administracions (21,9%) i, en darrer lloc, de recursos propis i d'altres fonts (11,5%). Les diferències entre els serveis que s'acosten al model teòric i els que se'n distancien són molt reduïdes i, per tant, no es pot afirmar que els serveis pròxims tinguin unes fonts de finançament diferents dels serveis distants.

TAULA 6. Recursos econòmics dels serveis comarcals de joventut segons la proximitat amb el model teòric. Consells comarcals. Catalunya, 2017. Mitjana d'euros i percentatge

	Serveis comarcals de joventut			Total
	Distants al model teòric	Pròxims al model teòric	Diferència	
Pressupost				
€ Capítol 1r	89.007,16	93.708,86	4.701,70	91.001,82
€ Capítol 2n	25.874,00	38.232,86	12.358,86	31.281,00
€ Capítol 4t	1.135,29	2.030,91	895,62	1.487,14
€ Total (pressupost)	108.808,40	124.634,93	15.826,53	115.591,20
Font de finançament				
% Transferències de la DGJ	65,0	68,7	3,7	66,5
% Recursos propis del consell comarcal i altres fonts	11,6	11,4	-0,2	11,5
% Transferències d'altres administracions	23,5	19,9	-3,5	21,9
% Total (origen pressupost)	100	100		100

Base: 42 Serveis comarcals de joventut

Font: elaboració pròpia

Pel que fa al suport i assessorament tècnic dels serveis comarcals de joventut als municipis en el desenvolupament de programes o projectes (taula 7), donen un ampli suport (51,9%) a les polítiques afirmatives (participació, associacionisme, lleure educatiu i esport, cultura o salut); en segon lloc, donen suport a les polítiques de transició (treball, educació, relacions internacionals i cooperació i habitatge), amb el 28,5%, i, en darrer lloc, a les polítiques orientades als eixos de desigualtat (interculturalitat, gènere, inclusió social i mobilitat), amb el 19,6%. Els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model teòric ofereixen més suport i assessorament en les polítiques afirmatives i les orientades als eixos de desigualtat que els serveis que se'n distancien. Aquests darrers, en canvi, donen més suport i assessorament tècnic en polítiques de transició.

TAULA 7. Suport i assessorament tècnic dels serveis comarcals de joventut als municipis, segons les classes de polítiques i la proximitat amb el model teòric. Consells comarcals. Catalunya, 2017. Percentatge

	Serveis comarcals de joventut		Total
	Distants al model teòric	Pròxims al model teòric	
Suport a polítiques afirmatives	50,3	54,3	51,9
Suport a polítiques de transició	30,9	24,8	28,5
Suport a polítiques orientades als eixos de desigualtat	18,8	21,0	19,6
Total	100	100	100

Base: 42 Serveis comarcals de joventut

Font: elaboració pròpia

Les polítiques adreçades als joves es poden dur a terme a partir de diverses formes de col·laboració entre els serveis comarcals de joventut i els municipis (taula 8): la cooperació, l'execució directa del servei comarcal de joventut i la delegació de les actuacions del servei comarcal de joventut en els municipis que les executarien (execució directa dels municipis). La forma més habitual és la de disseny i aplicació conjunta entre els serveis i els ajuntaments, que representa el 53,2% dels casos, seguida de l'execució directa pels serveis comarcals sense la intervenció dels municipis, amb el 28,2%. La darrera forma de col·laboració, en què els serveis comarcals deleguen les actuacions als municipis perquè les executin, representen el 18,6%.

Els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model teòric tendeixen a dissenyar i a dur a terme les actuacions dirigides als joves de manera conjunta amb els municipis (68,4%) en major mesura que els serveis que se'n distancien (43,6%): la diferència és de 25 punts percentuals. Per altra banda, els serveis que es distancien del model tendeixen, en una proporció més alta, a desenvolupar les actuacions a través de l'execució directa dels serveis comarcals de joventut o dels municipis (32,6% i 23,8%, respectivament); per tant, a l'hora d'actuar s'adopten fórmules que despleguen menys intensament la col·laboració interinstitucional.

S'observa que els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model tendeixen a col·laborar més amb els municipis que els que se'n distancien, i, a l'hora, són els que presenten més interdepartamentalitat i interinstitucionalitat.

TAULA 8. Col·laboració a l'hora de dur a terme actuacions adreçades als joves, segons l'orientació de les polítiques i la proximitat amb el model teòric. Consells comarcals. Catalunya, 2017

	Serveis comarcals de joventut		Total
	Distants al model teòric	Pròxims al model teòric	
Col·laboració entre SCJ i ajuntament	43,6	68,4	53,2
Execució directa del SCJ	32,6	21,2	28,2
Execució directa de l'ajuntament	23,8	10,4	18,6
Total			100

Base: 42 Serveis comarcals de joventut

Font: elaboració pròpia

La planificació estratègica també és un element que cal tenir en compte per analitzar el model teòric (taula 9). Els resultats mostren que els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model atorguen més rellevància o valor als documents estratègics, com són els PCJ i el PNJCat 2020. Concretament, els serveis pròxims al model estan d'acord (81,3%), més que no pas els que se'n distancien, en el fet que el PCJ ha contribuït a millorar la coordinació amb els ajuntaments de la comarca, i que aquesta planificació sobre les polítiques de joventut municipals hi ha tingut un impacte important (37,5%). Per altra banda, els serveis comarcals de joventut que es distancien del model consideren, més que no pas els que s'hi acosten, que ha contribuït a millorar la coordinació entre la Direcció General de Joventut i l'Agència Catalana de la Joventut (76%). En referència al PNJCat 2020, es valora amb una escala del 0 al 10, en què 0 és gens útil i 10 molt útil. Els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model valoren més, de mitjana, el PNJCat 2020 com a instrument útil per crear discurs sobre les polítiques de joventut, planificar-les, coordinar-les i aplicar-les. Són, per tant, els qui puntuen més alt aquesta eina de planificació a escala nacional.

TAULA 9. Valoració dels documents de planificació estratègica segons la proximitat al model teòric. Consells comarcals. Catalunya, 2017

	Serveis comarcals de joventut que han indicat estar “més aviat d’acord” o “totalment d’acord” amb les afirmacions plantejades		Total
	Distants al model teòric	Pròxims al model teòric	
El PCJ ha contribuït a millorar...			
... la coordinació amb l’Aj. (% d’acord)	53,8	81,3	64,3
... la coordinació entre DGJ i ACJ (% d’acord)	76,0	56,3	68,3
L’impacte del PIECJ sobre...			
...les PJ municipals (% impacte alt)	20,0	37,5	26,8
El PNJCat 2020 és útil com a instrument...			
... per crear discurs sobre PJ (mitjana)	7,42	8,06	7,68
... de planificació de PJ (mitjana)	6,54	7,69	7,00
... de coordinació de PJ (mitjana)	5,96	7,25	6,48
... d’aplicació de PJ (mitjana)	5,96	7,63	6,63

Base: 42 Serveis comarcals de joventut
Font: elaboració pròpia

Fins aquí s’ha exposat tant el model teòric com la descripció de les anàlisis sobre els serveis comarcals de joventut i la proximitat amb el model teòric. L’objectiu de les anàlisis és cercar variables que expliquin per què certs serveis comparteixen característiques amb el model teòric proposat. En general, els resultats no evidencien diferències gaire substancials entre els serveis que s’acosten al model i els que se’n distancien. Tanmateix, hi ha unes quantes variables que són factors d’associació entre totes dues classes de serveis comarcals de joventut (tant dels pròxims al model com dels distants).

Pel que fa als factors explicatius analitzats, es pot afirmar que els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model tendeixen a situar-se en comarques rurals, amb menys població que la resta de serveis comarcals i, alhora, disposen de més pressupost per a l'àrea de joventut que la resta. Aquesta realitat sociodemogràfica i pressupostària pot afavorir característiques dels serveis comarcals de joventut que els facin més semblants al model teòric.

Entre els factors causals, els serveis comarcals que s'acosten al model mantenen els criteris de prioritat observats per al conjunt de serveis, en què les polítiques afirmatives tenen preeminència sobre les de transició, i aquestes darreres prevalen sobre les polítiques orientades als eixos de desigualtat. Ara bé, els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model es caracteritzen per donar més suport a les polítiques orientades a les desigualtats que els que se'n distancien. Amb relació a la coordinació, els serveis pròxims al model col·laboren més amb els municipis a l'hora de fer d'actuacions adreçades als joves i atorguen més valor a la planificació estratègica de nivell superior.

4. CONCLUSIONS

Aquesta publicació vol ser útil per als serveis comarcals de joventut i, de manera més general, té com a objectiu facilitar la compressió del paper que han d'assumir els SCJ en el marc de desenvolupament de les polítiques de joventut a les comarques catalanes. Aquestes conclusions es plantegen, doncs, des d'aquesta òptica, atès que, tant el coneixement de la realitat dels serveis comarcals de joventut com el plantejament de les polítiques de joventut comarcals són aspectes fonamentals per analitzar-ne els punts forts i els febles, i també per trobar estratègies de futur en l'àmbit de les polítiques comarcals de joventut.

En aquest darrer apartat s'aborden les conclusions principals que s'extreuen de l'anàlisi dels resultats de l'EMC 16-17, a les quals s'ha volgut incorporar el plantejament d'un seguit de preguntes i elements fruit d'aquesta anàlisi que cal debatre. Convindria tenir present, però, que aquesta publicació és una de les primeres aproximacions a l'anàlisi del funcionament dels serveis comarcals de joventut i de les polítiques comarcals en aquesta àrea i, per tant, aquesta mena d'anàlisis encara no tenen prou recorregut. Les dades recollides en aquest document estan condicionades per les preguntes que es formulen en l'enquesta. Així doncs, resta un llarg camí d'investigació, obtenció de dades i anàlisi per fer en aquest camp.

El model teòric ha permès d'establir un punt de referència a partir del qual es pot determinar el grau de proximitat dels consells comarcals amb vista a seleccionar quins indicadors han de configurar les característiques de funcionament i l'estructura que poden ser positives per desenvolupar de manera òptima les polítiques comarcals de joventut. D'aquesta manera, s'ha pogut explorar quines són les característiques dels serveis comarcals de joventut amb relació a la seva proximitat o llunyania respecte del model.

Els **àmbits de treball desenvolupats pels consells comarcals** en matèria de joventut s'ordenen seguint les orientacions de les polítiques de joventut de la manera següent: polítiques de transició (treball, educació, internacional i cooperació i habitatge), afirmatives (participació, associacionisme, lleure educatiu i esport, cultura i salut) i les orientades als eixos de desigualtat (interculturalitat, gènere, inclusió social i mobilitat). Hi ha una tendència general a desenvolupar, de més grau a menys, les polítiques afirmatives, les polítiques de transició i, finalment, les polítiques orientades als eixos de desigualtat. Aquesta tendència es dona en el conjunt de serveis comarcals de joventut, tot i que els serveis que s'acosten al model teòric atorguen més pes al suport en les polítiques orientades als eixos de desigualtat que la resta de serveis. Aquesta prioritització és la mateixa que s'ha determinat en l'anàlisi dels municipis: les polítiques afirmatives són les més desenvolupades, seguides de les polítiques de transició i, en darrer terme, tenim les polítiques orientades als eixos de desigualtat, que s'executen en un volum inferior. Així doncs, veiem que, tant des dels serveis comarcals de joventut com des dels municipis, s'ha traçat un ordre de prioritats molt definit per desenvolupar les polítiques afirmatives, deixant en un segon terme les de transició i, sobretot, les de lluita contra les desigualtats. Els serveis comarcals de joventut mostren més especialització que els municipis en polítiques de transició, però aquesta especialització es concreta en programes d'orientació i d'assessorament, i no tant en intervencions.

Les dades per si mateixes només són descriptives, i no expliquen pas les causes de la prioritització a l'hora de desenvolupar les polítiques de joventut. Ara bé, en funció del grau de coneixement que es tingui sobre el desplegament de les polítiques de joventuts, se'n podrien definir algunes de les causes possibles: trajectòria més extensa d'aplicació de les polítiques afirmatives, prioritització de la prevenció de les situacions de risc per sobre de les de vulnerabilitat (Fabra, 2018), limitació de recursos per desplegar polítiques de transició i de lluita contra les desigualtats, falta de formació en aquests dos àmbits, preeminència de l'orientació "històrica" de les polítiques de joventut, més dificultat d'incidir en transformacions efectives en aquestes àrees, etc. En tot cas, caldria demanar-se quina administració (local o comarcal) hauria de determinar les prioritats per fer el desplegament de les polítiques de transició. També caldria plantejar el debat sobre com s'han d'ajustar l'eix de transició i el de les polítiques orientades als eixos de desigualtat, donat el caràcter

transversal que cal atribuir als àmbits de l'eix de desigualtats i a la necessitat de desenvolupar unes polítiques de transició de qualitat per garantir un accés igualitari dels joves a les oportunitats i als recursos disponibles.

En referència a la naturalesa de **les actuacions dels serveis comarcals de joventut**, en l'article 14 de la Llei 33/2010 i en el document del PATJ 2016, es fa esment de la importància del suport dels serveis comarcals de joventut a les administracions locals, així com al desenvolupament del treball coordinat. Per tant, l'enfocament de les polítiques comarcals de joventut, d'acord amb la normativa i amb la planificació estratègica, s'hauria de centrar prioritàriament en **el suport a les administracions locals**. No obstant això, tots els serveis comarcals de joventut atenen de manera directa als joves, en major o menor mesura: aquesta funció hauria de recaure fonamentalment en els municipis. El 31% dels serveis comarcals de joventut prioritzen les actuacions adreçades als joves en detriment de les de suport a les administracions locals, i un 43% fa equiparables tots dos tipus d'intervencions.

En aquest cas seria pertinent de qüestionar els motius de la intervenció dels serveis comarcals de joventut en l'atenció directa a joves, que causen un desajust entre la normativa i el model de desplegament de les polítiques comarcals de joventut; sigui per la manca de recursos dels ens locals, la manca de desplegament d'actuacions en àmbits no prioritzats, l'especialització dels serveis comarcals de joventut en l'execució directa de determinades polítiques, les limitacions de l'impuls en relació amb la planificació estratègica efectiva, els models de coordinació entre els òrgans comarcals i locals o el desenvolupament de programes que fomenten l'atenció directa als joves.

Cal destacar **la gran heterogeneïtat de l'estructura i el funcionament** dels serveis comarcals de joventut, en funció del desplegament de les polítiques de joventut que fan i els models organitzatius que s'hi associen. En aquest informe, a partir de diferents tècniques estadístiques i aproximacions teòriques, s'ha intentat de cercar factors explicatius d'aquesta realitat diversa. Amb tot, cap de les anàlisis que s'hi han dut a terme han permès d'obtenir resultats significatius.⁹ Si bé els resultats

⁹ L'univers (població finita), els 42 consells comarcals i la seva heterogeneïtat, dificulta l'obtenció de resultats significatius, principalment per limitacions en el khi quadrat.

no són estadísticament significatius, però, s'han observat alguns trets comuns entre els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model teòric. Tendeixen a situar-se a comarques rurals, a presentar volums de població més reduïts i a disposar de més pressupost en l'àrea de joventut que la resta de serveis comarcals de joventut. També es caracteritzen per col·laborar més amb els ajuntaments a l'hora de dur a terme actuacions adreçades als joves, i a donar més rellevància a la documentació estratègica que la resta de serveis.

Respecte a aquesta heterogeneïtat, tant en el desplegament de polítiques de joventut com en els models organitzatius, és interessant de demanar-se a què respon: el grau d'autonomia concedida als serveis comarcals de joventut, la diversitat de necessitats de les comarques catalanes, la manca de recursos adequats a aquestes necessitats, les dinàmiques històriques de funcionament o altres aspectes no considerats. Per què els serveis comarcals de joventut que s'acosten al model teòric solen ser a comarques rurals i amb menys població? Concretament, quins elements expliquen que els serveis de comarques rurals estiguin més ben situats, si se'l compara amb la resta, pel que fa als resultats de la dimensió d'interdepartamentalitat i planificació estratègica?

Finalment, és important mencionar que, si bé el conjunt de serveis comarcals de joventut obtenen resultats favorables, segons l'Índex de Similitud, en els indicadors de les dimensions d'estructura i de suport i coordinació de municipis, els resultats són baixos quant als indicadors de les dimensions de planificació estratègica i especialment en interdepartamentalitat. Per tant, els reptes de futur de les polítiques de joventut comarcals s'haurien de dirigir a potenciar la feina interna de coordinació, a augmentar la capacitat d'incidència dels serveis comarcals de joventut en el consell comarcal (interdepartamentalitat), i a desplegar una planificació estratègica efectiva vinculada al Pla nacional de joventut de Catalunya, que tingui en compte la participació d'altres departaments del consell comarcal, així com dels municipis, per fer la diagnosi, el disseny de projectes i l'avaluació de les polítiques comarcals de joventut.

En referència al desplegament territorial de les polítiques de joventut, cal fer una anàlisi comparativa dels serveis i actuacions dels consells comarcals en relació amb les demandes i necessitats dels municipis. L'estudi d'aquests factors pot contribuir a determinar models d'actuació

dels serveis comarcals de joventut, i fer possible que facin la feina a partir d'una informació detallada sobre la realitat del desplegament de les actuacions en matèria de joventut als municipis, cosa que implicaria, ben probablement, ajustar-se més a les necessitats dels ens municipals.

BIBLIOGRAFIA

FABRA, S. (2018). *Estratègies dels municipis en matèria de joventut a Catalunya: una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques 2016-2017*. Barcelona: Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya, col·lecció Aportacions, núm. 57.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2000). *Pla nacional de joventut de Catalunya 2000-2010: síntesi dels estudis d'avaluació realitzats per la Secretaria de Joventut*. Barcelona: Departament de Benestar Social Ciutadania, Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2011). *Pla nacional de joventut de Catalunya 2020*. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2016). *PATJ-2016. Pla d'actuació territorial de les polítiques de joventut 2016*. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2018). *Orientacions per a l'elaboració del Pla comarcal de joventut*. Barcelona: Departament de Treball, Afers socials i Família, Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.

MONTES, P. (2008). *Polítiques locals de joventut: criteris, eines i recursos*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

SERRACANT, P.; LLOPART, I. (2004). *Debats i lectures sobre polítiques de joventut*. Barcelona: Secretaria General de Joventut, Departament de Presidència, Generalitat de Catalunya, col·lecció Sinergia, núm. 7.

Legislació

Catalunya. Llei 6/1987, de 4 d'abril, de l'organització comarcal de Catalunya. (DOGC, núm. 826, 08-04-1987)

Catalunya. Decret legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de l'organització comarcal de Catalunya. (DOGC, núm. 4013, 19-11-2003)

Catalunya. Llei 33/2010, de l'1 d'octubre, de polítiques de joventut. (DOGC, núm. 5731, 08-10-2010)

Catalunya. Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre, d'Estatut d'autonomia de Catalunya. (DOGC. 38, 31-12-1979)

Catalunya. Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya. (DOGC. 4680, 20-07-2006)

ANNEX

TAULA A1. Indicadors que configuren el model teòric d'estructura i funcionament dels serveis comarcals de joventut

Dimensió	Indicadors	Resposta del model	Justificació
Estructura	Conseller/a de joventut	Conseller/a amb dedicació exclusiva	Indicador de voluntat política de prioritzar la joventut
	Estructura del servei comarcal de joventut	Estructura administrativa pròpia / Estructura compartida amb matèries que gestiona el mateix/a conseller/a	Foment de l'autonomia i la coherència organitzativa
	Dedicació i formació dels professionals del servei comarcal de joventut	Dedicació exclusiva en joventut	Millora de l'especialització, del coneixement i de la qualitat del servei. Criteri recollit a l'article 32.2 de la Llei 33/2010 i al PATJ 2016
Recursos (econòmics i professionals)	Relació laboral de l'equip del servei comarcal de joventut	Funcionari/a o amb contracte indefinit	Condicions laborals dignes, més especialització i coneixement del territori
	Pressupost específic de polítiques de joventut	Existència de pressupost específic	Aspecte positiu per garantir l'autonomia i el bon funcionament del servei comarcal de joventut. Criteri recollit a l'article 6.1. k) de la Llei 33/2010
Interdepartamentalitat	Variació del pressupost (2014-2015)	Increment del pressupost	Positiu per garantir una dotació pressupostària adequada a les necessitats del servei comarcal de joventut
	Coordinació entre conselleries i àrees del consell comarcal	Existència de comissió o grup interdepartamental	Prioritat estratègica per garantir la interdepartamentalitat en el desenvolupament de les polítiques de joventut. Criteri recollit al PNUCat 2020 i al PATJ 2016

Dimensió	Indicadors	Resposta del model	Justificació
Interdepartamentalitat	Coordinació interdepartamental del consell comarcal	Espais de coordinació entre polítics i tècnics	Una coordinació òptima entre polítics i tècnics és important per formular polítiques de joventut coherents i coordinades
	Incidència del servei comarcal de joventut sobre l'actuació d'altres àrees	Incidència alta o molt alta	Com a centre de les polítiques de joventut, el servei comarcal de joventut ha d'incidir en les polítiques adreçades als joves que es fan des dels altres departaments
Planificació estratègica	Existència d'un Pla comarcal de joventut	Existència de PCJ	La planificació estratègica és fonamental per ordenar recursos, fixar objectius i definir línies d'actuació. Criteri recollit a l'article 14.1 de la Llei 33/2010
	Criteris per determinar prioritats en les polítiques de joventut	Prioritats definides pels municipis de la comarca	Els municipis han de facilitar la informació per determinar les prioritats en les polítiques de joventut del consell comarcal. El servei comarcal de joventut ha d'aplegar aquestes prioritats i desenvolupar mesures útils de suport. Criteri recollit en l'article 14 de la Llei 33/2010
Planificació estratègica	Seguiment de les polítiques de joventut	Seguiment de totes les polítiques de joventut, independentment de si són liderades pel servei comarcal de joventut o per altres serveis del consell comarcal	Per obtenir una visió general de les polítiques de joventut, cal fer seguiment i avaluació de totes les actuacions, independentment del departament que les lideri
	Coneixement del PNUCat 2020	Coneixement alt o molt alt	El PNUCat 2020 és el document estratègic de referència a l'hora de desenvolupar la planificació comarcal. És important de conèixer-lo per aconseguir unes polítiques de joventut comarcals de qualitat

Dimensió	Indicadors	Resposta del model	Justificació
Suport i coordinació a municipis	Tipologia d'actuació del servei comarcal de joventut: dirigida a la població jove / dirigida a donar suport als municipis	Polítiques de suport als municipis	Entenem que la feina prioritària dels serveis comarcals de joventut és donar suport als serveis locals de joventut que ofereixen atenció directa als joves. Criteri recollit en l'article 14 de la Llei 33/2010
	Freqüència de les trobades de coordinació amb ajuntaments	Mínim d'una vegada al trimestre	Necessitat de construir espais regulars de coordinació entre consells comarcals i municipis, per dur a terme polítiques de joventut adequades a la realitat comarcal. Criteri recollit al PATJ 2016
	Grau de rellevància de les trobades amb municipis	Capacitat de decisió	El fet de dotar-los de capacitat de decisió en les trobades amb els municipis mostra una voluntat clara de construir de manera conjunta les prioritats i les actuacions
	Nombre de municipis que participen en les trobades	Més de la meitat dels municipis	Cal Potenciar la participació del màxim nombre de municipis de la comarca és necessari per garantir la representativitat en aquestes trobades
	Municipis que es van beneficiar de les actuacions del consell comarcal en polítiques de joventut	Més de la meitat dels municipis	La finalitat del consell comarcal és oferir suport als municipis en les polítiques de joventut. Un indicador que cal tenir en compte és quina proporció de municipis són beneficiaris de les actuacions del consell comarcal

16. **DE LES OPORTUNITATS DESIGUALS A LA MANCA IGUALITÀRIA D'OPORTUNITATS.** Les dimensions de gènere del canvi social i la joventut a Europa. Lynne Chisholm. 2001
17. **ELS TÈCNICS EN LA POLÍTICA DE JOVENTUT DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA CATALANA.** Pere Soler(coord.), Albert Bayot, Anna Planas i Josep Vila. 2002
18. **JOVENTUT, OKUPACIÓ I POLÍTIQUES PÚBLIQUES A CATALUNYA.** Ricard Gomà (coord.). 2003
19. **ENQUESTA ALS JOVES DE CATALUNYA 2002 –AVANÇAMENT DE RESULTATS–.** Joaquim Casal, Maribel García, Rafael Merino i Miguel Quesada. 2003
20. **LA IMMIGRACIÓ I EL TREBALL INTERCULTURAL A LES ENTITATS D'EDUCACIÓ EN EL LLEURE DE CATALUNYA.** Diego Herrera, Bernat Albaigés i Mercè Garet. 2003
21. **CULTURA JUVENIL I GÈNERE.** Roger Martínez. 2003
22. **EL TERRITORI I LA MOBILITAT MIGRATÒRIA DELS JOVES A CATALUNYA.** Juan Antonio Mòdenes i Joaquim Recaño. 2003
23. **ELS JOVES CATALANS I L'HABITATGE, 1999-2003.** Institut DEP. Carme Trilla. 2003
24. **CRISI DEL TREBALL I EMERGÈNCIA DE NOVES FORMES DE SUBJECTIVITAT LABORAL EN ELS JOVES.** Bernat Albaigés (dir.). 2004
25. **EMANCIPACIÓ DOMICILIÀRIA, LABORAL I FAMILIAR DELS JOVES A CATALUNYA.** Pau Miret. 2004
26. **ELS NOUS RURALS DEL PALLARS SOBIRÀ.** Eva Lluvich i Mònica Ortega. 2004
27. **LA SOBREQUALIFICACIÓ ENTRE ELS JOVES CATALANS.** Pau Serracant. 2005
28. **JOVES ADULTS I POLÍTIQUES DE JOVENTUT A EUROPA.** Premi Joventut 2003. Juan Manuel Patón. 2005
29. **ELS COMPORTAMENTS ALIMENTARIS DELS I LES JOVES EN EL PROCÉS D'EMANCIPACIÓ.** Elena Espeitx (dir.). 2006
30. **ADOLESCÈNCIA FEMENINA I RISC SOCIAL.** Premi Joventut 2005. Anna Berga. 2007
31. **LA INFLUÈNCIA DE L'EDAT EN EL COMPORTAMENT ELECTORAL A CATALUNYA.** Raül Tormos. 2007
32. **IDENTITAT, INTEGRACIÓ I ESCOLA. ELS JOVES D'ORIGEN MARROQUÍ A LA PERIFÈRIA DE BARCELONA.** Premi Joventut 2006. Jordi Pàmies. 2008

48. **GENERACIÓ “NI-NI”, ESTIGMATITZACIÓ I EXCLUSIÓ SOCIAL.** Gènesi i evolució d'un concepte problemàtic i proposta d'un nou indicador. Pau Serracant i Melendres. 2012
49. **LA PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ JUVENIL DE L'ACCIÓ COMUNITÀRIA.** Aportacions d'un estudi de cas. Premi Joventut 2010. Marta Ballester i Frago. 2013
50. **MOVIMENTS SOCIALS I JOVES ACTIVISTES.** Una aproximació qualitativa de la participació de la joventut en organitzacions polítiques no convencionals. Jordi Mir Garcia (coord.). 2013
51. **DEMOCRÀCIA, PARTICIPACIÓ I JOVENTUT.** Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2011. Roger Soler i Martí. 2013
52. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2012.** Una mirada global a les persones joves en temps de crisi. Pau Serracant i Melendres i Saleta Fabra i Anton. 2013
53. **LA NOVA PAGESIA: RELLEU GENERACIONAL EN EL MARC D'UN NOU PARADIGMA AGROSOCIAL.** Neus Monllor i Rico. 2015
54. **TIC I JOVES.** Reflexions i reptes per al treball educatiu. Ariadna Fernández-Planells, Maria-José Masanet i Mònica Figueraz-Maz. 2016
55. **LA PARTICIPACIÓ CULTURAL DE LA JOVENTUT CATALANA 2001-2015.** Antonio Ariño Villarroya i Ramón Llopis Goig. 2016
56. **MARXAR PER TORNAR.** L'adquisició de competències professionals en l'emigració internacional de les persones joves. Neus Alberich i González, Clara Rubio i Ros i Pau Serracant i Melendres. 2016
57. **ESTRATÈGIES DELS MUNICIPIS EN MATÈRIA DE JOVENTUT A CATALUNYA.** Una anàlisi de l'Enquesta a municipis i comarques. Saleta Fabra i Anton. 2018
58. **ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2017.** Una mirada global sobre la joventut de Catalunya. Pau Serracant Melendres i Mireia Sala Torrent. 2018
59. **APRENENTATGE DEMOCRÀTIC I CIUTADANIA.** La participació de quatre joves d'origen immigrant: una perspectiva narrativa. Premi Joventut 2018. Alba Parareda-Pallarès. 2019
60. **JOVENTUT, IMPLICACIÓ I CONTEXT POLÍTIC A CATALUNYA.** Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2017. Roger Soler-i-Martí (coord.). 2019
61. **APRENENTATGES I REPTES DELS PROCESSOS PARTICIPATIUS AMB JOVES EN L'ÀMBIT LOCAL.** Carola Castellà Josa i Mariona Ferrer-Fons. 2019

COL·LECCIÓ **APORTACIONS**

Una aproximació sintètica a la situació
i les necessitats de la joventut a Catalunya

Aquesta publicació vol ser un exercici de caracterització dels serveis comarcals de joventut de Catalunya i de les polítiques de joventut que despleguen. Partint de la normativa actual, d'una banda, caracteritza els serveis comarcals de joventut a través de diferents variables associades al grau d'institucionalització i, especialment, als recursos emprats pel desplegament de joventut. A partir d'aquestes variables, analitza l'acció comarcal, tot considerant el model d'intervenció i els espais relacionals a través dels quals es despleguen les polítiques comarcals de joventut. D'altra banda, aporta una aproximació empírica als models de desplegament de les polítiques de joventut en funció d'un model normatiu tipus.

Aquesta anàlisi suposa un punt de partida per abordar alguns debats, nous i antics, sobre el model de desplegament territorial de les polítiques de joventut a Catalunya.

Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies**